

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lvdovici Venegas ... Mariale beatissimae virginis variis
conceptibus moralibus illustratum**

Venegas, Luis

Friburgi Brisgoiae, 1624

De assumptione beatissimae Mariae virginis

[urn:nbn:de:bsz:31-160454](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-160454)

DE ASSUMPTIONE
BEATISSIMAE MARIAE
VIRGINIS.

Sermo Primus.

Pro salutatione Angelica.

Eleberrima fuit illa festiuitas, quam Rex Ezechias ad immolationem agni paschalis instituit in Ierusalem, de qua Sacra Scriptura refert. *Factaque est grandis celebritas in Ierusalem, qualis à diebus Salomonis filii David Regis Israël in ea vrbe non fuerat. Paralip. capite. 30.* Hodiè ergò, charissimi filii, cum gloriosissima semper Virgo Maria ex miserissimo huius sæculi Egypto, confusione ac Babylonia, postquam antiqui serpentis caput confregit, mundanas delicias contempsit, & primæ mulieris damnare parauit, vt immarcessibiles æterna gloriæ coronas ex manu iu-

dicis & sponsi sui capesceret, ad cælestia palatia euolauit. Hodiè exilium pro patria, mortem pro vita, merorem & tristitiam pro gaudiis sempiternis, labores, lachrymas ac molestias huius vitæ perpetuo gaudio, quiete ac tranquillitate commutauit. Tandem Angelicis choris & beatorum spirituum exercitu comitata, paradysum cælestem summâ maiestate & gloriâ penetrauit. Meritò hodiernâ festiuitate verba citata proferre possumus. *Factaque est grandis celebritas in Ierusalem, qualis à diebus Salomonis filii David Regis Israël in ea vrbe non fuerat.* Tãta enim & tam insignis festiuitas in cælesti Ierusalem celebrata est, cum æthereum thalamum

Ff 2 ascendit,

ascendit, vt à diebus, quibus verus Salomon cœlestia regna conscendit, nulla major celebritas, aut cœlestium spirituum comitatus nullo vsquam tempore visus fuerit. Imò nostro iudicio maiori pompâ & solemnitate in cœlesti illa Ierusalem recepta fuit Beatissima Virgo, quàm Christus Redemptor noster. Cùm enim Rex ciuitatem aliquam ingreditur, nobiles tantum ac Principes occurrunt, postea verò cùm Regina ingreditur, non solum nobiles & Principes ei obuiam veniunt, sed etiam ipse Rex vniuersâ aulâ comitatus in occursum procedit. Quis non dicet comitatum istum esse primo solemniozem ac multò celebriorem? nam cùm Christus cœlestia palatia conscendit, à cœlestibus aulicis & principibus receptus fuit: At cùm Beatiss. Maria assumpta fuit, non solum spiritus Angelici, sancti Patriarchæ, & alia sanctorum animæ, sed ipse etiam æternæ gloriæ Rex illius ingressum celebrauit, & si omnes aulæ cœlestis Principes in cœlesti patria ita hodiè exultant, æquum est, vt nos omnes in terra nostra iucundissimis lætitiæ signis exultemus, & vt hoc breui tēporis spatio laudes Beatissimæ Virginis dignè proferamus, illius interuentu gratiam Spiritus Diuini postulemus, dicentes Aue Maria,

* *

Intrauit Iesus in quodam castellum, & mulier quadam Martha nomine &c.

Luc. 10. cap.

CIRCA præsens Euangelium, quod nostra mater Ecclesia in sensu mystico hodiernæ festiuitati accommodauit, licet multa adducere & tractare possem, notatu tamen dignissima est differentia, quam sancti Patres & Doctores Ecclesiæ constituunt inter has duas sorores, Martham & Mariam, duo videlicet virtutum genera, actiuam & contemplatiuam vitam, in quibus sancti, dum in hac lachrymarum valle viuunt, exercentur, vt sic aperte cōspiciamus, quàm diligenter Beatissima Virgo in vtraque vita versata fuerit, & consequenter quàm dignè promerita fuerit præmia, quæ ei hodiè liberali manu à suo Filio conferuntur. Duplex igitur vita in prædictis sororibus demonstratur: In Martha, quæ valdè sollicita fuit erga personam Christi nostri Redemptoris, vt ei cibum pararet, vita actiua significatur; In Maria verò, quæ sedens secus pedes Domini, illius verbum auscultabat, & spiritali quadâ quiete & animi tranquillitate, diuinâ ipsius conuersatione fruebatur, vita contemplatiua representatur; Vtraque vita religiosa & sancta est, ac præla-

præclaris laudibus extollenda. Contemplatiui, vt à vita contemplatiua exordium sumam, in cœlestibus, & diuinis occupantur, dulcissimis sui charissimi sponsi amplexibus fruuntur, clarissimis oculis illius pulchritudinem intuentur, sui creatoris ardentissimo amore accenduntur, ac tandem, licet in terris morentur, eorū tamen conuersatio in cœlis est. Ita verò his exercitiis delectantur, & erga illa tanto amoris pondere feruntur, tantamquæ suauitatem & dulcedinẽ diuinus sponfus spargit, vt eius amore inebriati, & extra se cõstituti, post illum currant, vt in canticis canticorum dicitur. *In odorem vnguentorum tuorum curremus. capite. 1.* vt ex vi & efficacia amoris in suū sponsum trãformentur. Et hæc forsità ratio erit, quare in canticis anima iusti, qui diuinis cõtemplationibus vacat, *spõsa* nuncupetur. *Quemadmodum enim sponsa dum noui matrimonii amor fervet, nihil nisi de suo sponso cogitat, & vix ab ipso mentis oculos separat: Sic anima iusti diuinis meditationibus dedita, ita sui sponsi amoribus tenetur, vt nihil aliud quærat, & in nullo alio, quàm in suo sponso delectetur, in illum quẽ per amorem aded commutatur, vt nihil nisi sponsum sapiat, ad eum modum, quo pomum aureū, quod melle decorquitur, aut saccaro conditur, ita saporẽ mellis & saccari depromit, vt vix aliqualem propriæ naturæ saporem*

retineat: Non dissimiliter anima iusti, quæ continuis contemplationibus de Deo, & cum Deo agit, non peccatoris affectiones, sed Dei ipsius veluti proprietates tenet. Quod vt clariùs exemplis perspiciamus, Apostolum Paulum diuinis contemplationibus, in Deum transformatum, sic de se loquentem, audiamus. *Vivo autẽ, iam non ego: vivit verò in me Christus. Galat. 2.* Ac si apertiùs diceret, Charissimi fratres, nõ in me antiqui hominis, blasphemi, peccatoris, Ecclesię persecutoris affectiones queratis, licet enim modò idem ipse appaream, nõ tamen eadem quã olim, vitã viuo, sed viuit in me Christõ, quem plusquam me diligo. Diuinã cõtemplationes, quibus cum Deo familiariter agebat, ita in Christũ eũ transformãrant, vt non aliã quàm Christi vitã viueret. Sacra Scriptura, cùm successioni Adæ mentionem facit, affirmat Deum loco iusti Abel alium filium Seth nomine concessisse Adæ, qui alium genuit Enos nuncupatum, de quo refert Sacra Scriptura, quòd fuit primus qui invocauit nomen Domini. *Iste capit invocare nomen Domini. Genes. 4. cap.* Id est, orationis & contemplationis munus primò exercuit. Aliqui ex antiquioribus Sacræ Scripturæ interpretibus, sic istum locum vertunt. *Iste capit inuocari nomine Dei: Quæ interpretatio vitam contemplatiuam maximè exornat & exaltat, Enos enim*

enim, quia primò orationibus & contemplationibus diuinis vacauit, tam honorifico titulo decorari meruit. Et meritò sanè, quia primò orationis & cõtèplationis munus inuenit, quo non solùm cõtèplantis mens gaudet & delectatur, sed etiam illius voluntas ita amore diuino inflàmatur, vt totus homo in Deum transformetur, & Deus appareat. Verum, licet Maria tantis laudibus digna sit, Martha tamen tantorù meritorum præstantiã splendet, vt ipsi Deus iuxta misericordiã opera, quibus seipsam exercet, cœlorum regnum in vltima residentia promittat. Pro cuius ponderatione Sanctus Petrus Chrysológus super illa verba. *Venite benedicti Patris mei &c. Matthæi 24.* accuratè & acutè obseruauit, Deum pro conferenda gloria, tantùm operum misericordiã, & non aliarum virtutum, in quibus sancti splendidissimè micãrunt, mentionem fecisse. *Esuriui enim, & dedistis mihi manducare, sitiui, & dedistis mihi bibere:* quod maximè actiuam vitam exaltat. Neque enim mortem innocentis Abel in memoriam reuocauit, aut quòd Noe mundum conseruauerit; vel Abrahami fidem, quòd Moyses legem tulerit, aut quòd Petrus primus post Christum crucem ascenderit, sola Marthæ exercitia ante oculos proponit. *Esuriui, & dedistis mihi manducare &c.* Vt apertè constet, quanti DEVS vitam actiuam æstimet. Quod

etiã Deus per prophetam his verbis suo populo intimauit. *Hac est requies mea, reficite lassum, & hoc est refrigerium meum. Esai. 28. cap.* Ac si apertius Ibraëlitis diceret. Vultis- nè manifestè cognoscere, in quo mea recreatio & quies sita sit? *Reficite lassum, hoc est refrigerium meum.* Quibus verbis insinuat, opera misericordiã esse vnum ex præcipuis sacrificiis, quæ magis ipsi placent, & illius furorè contrà peccatores efficacius cõprimunt. Cuius indicium est, quia, quoties nostra vulgata varia sacrificia refert, in quib. multa animalia mactabãtur, & igne cõsumebãtur, semper addit *in odore suauitatis*, vt ostendat odorem illorù sacrificiorum summoperè Deo placuisse. Xante Pagninus, & alii in hebræa lingua peritissimi, sic iuxta hebræã versionem prædicta verba vertunt. *In odorem quietis.* Quã versione denotatur, odorem illorum sacrificiorum cor diuinum quietum ac tranquillum reddidisse. Vtitur hïc Sacra Scriptura pulcherrimã metaphorã; Cùm enim aliquis nimiam cholera & irã accensus est, si aromatum aut florum odorem percipiat, suauitate odoris quiescit, & ira paulatim comprimitur ac fugatur; cùm ergò nostra peccata tam malam odorem ex se emittant, ita Deum ad iustam iram & vindictã cõmouent, vt eum ad actualè punitionè alliciãt & invitent. Erant tamen in lege veteri

veteri aliqua sacrificia destinata ad placandum Deum, quib⁹ peccatores humiliter fatebatur, se esse ppter scelera comissa morte dignos, in cui⁹ significatione super arā cōburebantur animalia, quæ in sacrificiū Deo offerrebantur: His sacrificiis, quibus peccatores cor contritum & humiliatū manifestabant, placabatur Deus, & suis misericordie visceribus utens, illis ignoscebat; fumus verò, qui ex illorum animalium combustione emanabat, odor quietis vocabatur, quia per illum cor diuinum irā & furore in peccatores concitatum, quiescebat. Modò verba Elaiæ clariùs intelligentur, *Hæc requies mea, respicite lassum*. Id est, hoc misericordie opus ad vitam actiuam spectans, vnū ex præcipuis sacrificiis est, quo cor diuinum sedatur, & peccatores ad pristinam Dei amicitiam revocantur. Hoc optimè intellexit Diuus Paulus, cū dixit ad Hebræos scribens. *Beneficentia autem, & cōmunio nolite obliuisci, talibus enim hostiis promeretur Deus.* cap. 13. In alia versione sic legitur. *Propitiator enim est Deus*. Ac si apertius diceret. Si Deum vobis propitium habere vultis, antiquæ legis cruenta sacrificia omitte, & vobis invicem fraternā charitatem seruantes, benefacite, hæc enim vera sacrificia, holocausta, & hostiæ pacificæ sunt, quibus Deus nobis propitius fit. Neque solum verbis, sed etiam operibus hanc

doctrinam demonstrat Corinthiis Apostolus, quib. latè labores enumerans, subdit hæc verba. *Os nostrum patet ad vos, o Corinthii, cor nostrū dilatū est.* 2. Cor. 6. Quib. suæ charitatis amplitudinem ostendit, tanta enim erat, vt omnes intra se compræhenderet. Notatu tamen dignissima sūt illa verba. *Os meum patet ad vos, o Corinthii*, quæ maximā Apostoli charitatem erga proximos indicant. Et vtitur elegantissimā metaphorā ad manifestandum ardorem charitatis, quo suus animus æstuabat. *Quemadmodū enim illi, qui nimio calore incensi sunt, aperto & inhiante ore aërem attrahunt, vt refrigerium aliquod experiatur: Ita Apostolus Paulus tanto animorum Zelo, & tam ardenti amore desflagabat, vt nequē continuum prædicationis officium, nec labores hoc motiuo perpessi, aut carceres, vel reliquæ tribulationes sufficientes fuerint, ad internum amoris ignem extinguendum, vel saltim minuendum. Ided Apostolus Paulus aperto ore incedere videbatur, quo internam & imēnsam salutis animarum sitim manifestabat, vt relata verba insinuant, *Os nostrum patet ad vos*. Non ergò ita Mariā diuinis cōtemplationib. ac cælestib⁹ mysteriis occupatā extollere debem⁹, vt Marthā operib. charitatis, & aliis humanitatis officii circa personā Christi detentā despiciamus, cū Deus Marthæ p operib. imarcescibiles eterne gloriæ glo-*

gloriæ & beatitudinis coronas promittat. Verum silectionem Euāgelicā attentè perlustremus, manifestè reperiemus, Martham & Mariam sorores germanas fuisse, & consequenter vtraque vita actiua & contemplatiua germanā coniunctione, in eadem iusti anima inueniri debent: Quia non solum contemplationi, sed etiam actioni, quæ in operibus miseribus misericordiæ elucet, studendum est; licet enim contemplatio, quā cum Deo familiariter agimus, vitā actiuā, quæ circa homines exercetur, altior & eminentior sit, nihilominus tāen actiua vita in præcepto est, contemplatiua verò in consilio, hæc magis voluntaria, illa magis necessaria, hæc magis refrigerat & delectat, illa proximorum salutis magis proficua & vtilis est: Hæc pulcherrima est, sicut Rachel, sterilis tamen sicut Lya, illa licet non tantā pulchritudine decorata sit, est tamen magis fecunda, & tanquā altera Lya plures filios operibus misericordiæ genitos quotidie parit. Ecclesiasticus Sanctū virum Oniam & in illo alios viros perfectos laudibus extollens, sic ait, *Sicut oliua pullulans, & cypressus in altitudinem se extollens in accipiendo ipsum stolam gloriæ.* 50. Cap. Quasi diceret, Ita se gessit Onias in corona gloriæ consequenda, ac si oliua pullulans, & altissimus cypressus foret. Hanc comparisonem Spiritus Diuini, quæ mysteriosa est,

diligenter perpendamus. Nullus est, qui differentiam oliuæ & cypressi non agnoscat: oliua enim licet parua & humilis sit, est tamen arbor fecundissima & vtilissima, è contra verò cypressus arbor sterilis est, sed altissima, quæ duo viris perfectis optimè conueniunt. Isti enim contemplationis altitudine cælestia cōscēdunt, & vt fratrib. suis charitatiuè subueniant, se ipsos deprimūt & humiliant, diuinis meditationibus cum spiritibus Angelicis conuersantur, & operibus charitatis cum hominibus agunt: Nam licet altissima cypressi sint, oliuam etiam paruam & humilem imitantur, ex se misericordiæ oleum emittentes. In Libro Iudicum refertur, quòd Deus tempore quo popul. Israel miserrima cuiusdā tyrani captiuitate tenebatur, quendam virum insignem & doctissimū nomine Aod suscitauit, qui *Vtraque manu pro dextera vtebatur.* Cap. 3. Id est. sinistra ac si dexterā esset. Sanctus Gregorius super istum locum animaduertit, virum istum perfectorum hominum imaginem pre se ferre, qui a què bene sinistra atque dexterā vti possunt, hoc est, ita in vita actiua, atq; in contemplatiua versati sunt, æquè in deserto, atque in ciuitate morantur, in solitudine & in honestorum virorum consortio, cum Deo & cum hominibus colloquantur. Sunt planè ambidexteri, inquit Gregorius, vtraq; manu tanquam

tanquã dexterã vtentes, & æqualipõ-
dere in actiua & contemplatiua vi-
ta præstantes. Hanc christianam ve-
ritatem Philofophus moralis libro
2. de finibus assequutus est. cum af-
seruit, ita hominem ad operan-
dum & contemplandum à natvra
institutum esse, sicut equus ad cur-
rendum, & bos ad arandum, &
canis ad indagandum, in quo Dei
immortalis naturã imitatur. Quem-
admodum enim Deus non solum in
proprie essentia contemplatione,
sed etiam in creaturis producendis
& conseruandis occupatur, neque e-
nim purè actiuus, aut contempla-
tiuus est, sed vtrumque munus am-
pectitur: Ita homo, qui inter creatu-
ras materiales expressius Dei natu-
ram imitatur, in vtroque officio ex-
tremus esse debet. Hæc doctrina,
licet omnibus hominibus congruat,
specialiter tamen Evangelicis Do-
ctoribus, prælatis & pastoribus, qui
curam animarum habent, siue Eccle-
siastici, siue seculares sint, competere
debet, ipsis Prophetã Dauid his verbis
loquitur. *Si dormiatis inter medios cle-
ros, penna columba deargentata: &
posteriora dorsi eius in pallore auri*
Psal. 67. Ac si apertius eis diceret. Vul-
tisne, vt Ecclesia vobis commissa
tanquam speciosissima coluba pen-
nis per fidẽ deargentatis, & per cha-
ritatem deauratis, illa sæ semper con-
teruetur? hoc igitur medio conse-
quemini. *Si dormiatis inter medios*

cleros, hoc est, *inter duas sortes, siue*
vt S. Hieronymus vertit, inter medios
terminos, caelestia scilicet & tempo-
ralia. Qui ergò animarum pastor
est, ita contemplationibus in cæ-
lestibus commorari debet, vt ter-
renam ovium curam non negli-
gat, & ita circa suum ovile occupa-
ri debet, vt propter illud Deum
non omittat; quandoque mentis
oculis pulchritudinem diuinam in-
tueri potest, quãdoque verò corpo-
reis ovium necessitatib; prospicere &
providere tenetur; modò caelesti cõ-
centu & suavissimã musicã. quã spõ-
sus contemplatiuorũ animos de-
lectat, recreari & gaudere, potest,
postea verò balatus ovium. quæ for-
sitam præ corporea & spirituli fa-
me lacescunt & pereunt auscul-
tare debet: Iam diuinis colloquiis
dulciss. aliquamdiu detineri potest,
deinde verò sibilosæ prædicatio-
nis convocare tenetur, ne forsi-
tam extra virtutis caulam inter vs-
pres & spinas remorentur. Tan-
dem aliquando caelesti contempla-
tionis cibo pasci potest, postea ve-
rò doctrinã contemplatã verbo &
exemplo suum gregem pascere te-
netur. Cum ergò Ecclesiæ pastores
sic inceserint, sibi certò persuade-
ant, *Penna colũba deargentata*, quòd
anima ipsius commissa pulcherrimæ
columbæ erunt, pennis per fidem
deargentatis, exornatæ, & fulgen-
tissimo charitatis auro splendidissimè

Gg

mi-

micabant. Ad cuius maiorem comprobationē Christū nostrum saluatorem, qui totius sanctitatis exemplar fuit, in nocte passionis orantem contemplerur, qui, licet suo æterno Patri preces funderet, non tamen suas oves, tres scilicet discipulos, quos secum habebat, neglexit, oratione enim finitā eos visitans, de periculo, in quo versabantur, admonuit, qui cū iterum contemplationi & orationi incumberet, post eam secundo eos visitauit, & admonuit vt vigilarent & orarent, nè forsitan in tentationem aliquam inciderent. Tandē toties, quoties flexis sanctissimis genibus orauit, suos discipulos visitauit, hoc sanē motiuo, vt prælati innotesceret, Deum non esse propter oves deserendū, neq; è contra, sed inter duos terminos & sortes mediam viam esse tenendam, ita vt Martha & Maria per vitæ actiuæ & contemplatiuæ exercitium, summā charitate, in eadē iusti anima cōnectantur. Iam tempus oratio postulat, vt diligenter examinemus, qualiter hæc duo Martha & Mariæ officia in Beatissima Virgine cōuenerint. Nullus tamen erit tam hebeti ingenio præditus, qui nõ clarè perspiciat, quomodo Sanctissima Maria multò meliùs, quàm Martha Christum receperit. Quia Martha in domum suam, Maria verò Sanctissima intra propria viscera recepit; Martha breuiv temporis spatio, Maria verò sa-

cratissima per nouem menses suo vtero cōcluserit, imò vsque ad crucem & sepulchrum comitata est. Martha externo cibo, & forsitan in foro empto Christum invitauit, & hospitio excepit, Maria verò Sanctissima nõ pretiosè, externo alimento, sed proprio lacte ex suis purissimis vberibus expresso aluit ac sustentauit. Martha sollicita fuit in cibis cōdendis, vt honestè talem hospitem tractaret, Maria verò de fuga in Egyptū sollicita fuit, vt dulcissimum infantem à furore & tyrannide Herodis liberaret. Martha in domesticis negotiis circa frequens ministerium turbata fuit; Maria sacratissima in grauioribus negotiis turbata fuit; Quia suum filiū in custodiā missum, ad columnam ligatum, sputo & saluiis defædatum, verberibus exceptum, ac tandem cruci affixum contempexit. Ex quibus omnibus apertè constat multò meliùs Beatissimam Virginem officium Martha exercuisse, imò & in charitatis operibus erga personam Christi, superasse. Nequè solū charitatis officia, in quibus vita actiuā splendet, erga suum filiū exercuit, sed etiā erga pauperes, in quibus dulcis, Iesus illi representabatur, interno pietatis affectu & operibus ducebatur. Ad propositum Nizephorus Callistus vir grauissimus, quem tota Ecclesia magnè æstimat, quia aliquas veritates in lucem eruit, quæ iam ppetuæ obliuioni traditæ

tradite erant, libr. 2. Historie Eccle-
 stasticæ cap. 21, refert; Beatissimam
 Mariam in die sui transitus omni-
 bus Apostolis, qui speciali miraculo
 in vnū conuenerant, comitatam, su-
 per humilem & pauperem lectum
 iacuisse, quæ Euangelistam Ioannem
 ad se vocans, ipsi & aliis præcepit,
 vt duas tunicas, quas tanquam cœ-
 lestes omnium suarum diuitiarum
 thesauros relinquebat, vicinis vi-
 duis, quæ cum illa speciali amore &
 deuotione egerant, donarent. Mar-
 tha ergo fuit sacratissima Virgo, cū
 etiam sui sanctissimi transitus tem-
 pore misericordiæ opera exercuerit.
 Quis verò humanā linguā explicare
 poterit, quā benè & exactè sacra-
 tissima Virgo Mariæ Magdalenzæ of-
 ficiū præstiterit? Christi verba, iu-
 xta illius pedes sedens, auscultauerit,
 & in sua sanctissima anima hos-
 pitio exceperit? Sanctus Augustinus
 loquens de Beatissima Virgine,
 sic ait. *Materna propinquitas nihil
 Mariæ profuisset, nisi feliciter in corde
 quā in carne gestāset.* Quibus verbis
 insinuat Sanctus Augustinus, Mari-
 am sanctissimā potiùs animā, quā
 corpore, nostro Saluatori hospitium
 præbuisse. Quod vt meliùs intelli-
 gatur, illas virtutes designare libet,
 quæ nostras animas præparant, vt
 in dignas Dei habitationes destinen-
 tur. Prima est fides viuua per charita-
 tem formata, de qua dicit Aposto-
 lus Paulus. *Christum habitare per
 fidem in cordibus nostris Ephes. 3. cap.*

Hæc in eminentissimo gradu in Be-
 atissima Virgine reperta fuit, vt
 constat ex verbis Elisabeth; inter a-
 lias enim prærogatiuas, quas in ipsa
 laudauit, præcipuè fidem extulit.
*Beata qua credidisti, quoniam perfici-
 entur ea, quæ dicta sunt tibi à Domino.
 Luc. 1. cap.* Castitas etiam dignam
 habitationem Deo præparat, idèd
 Sanctus Laurentius tyranno dixit.
*Castè & piè viuentes templum sunt
 Spiritus Sancti.* In quo igitur præ-
 stantiori modo castitas enituit at-
 què in Beatissima Virgine? De hac
 inquit Simeon Methaphrastes, i-
 psam fuisse primam, quæ votum ca-
 stitatis emisit, propter quam cau-
 sam Virgo virginum nuncupari me-
 ruit. Præterea humilitas honestis-
 simum hospitium Deo exhibet, vt
 Pater Diuin⁹ per Isaiam indicauit.
*Ad quem autem respiciam, nisi ad pau-
 perculū & contritum Spiritu cap. 66.*
 Quis autè tam humilis extitit sicut
 sacratissima Maria? Hæc etiam in-
 finitā matris Dei dignitate decorata,
 nihilominus se tantū ancillam
 Domini fassa est, *Ecce ancilla Domi-
 ni &c.* Deinde charitas hæc præro-
 gatiuā inter cæteras virtutes splen-
 det, idèd de charitate specialiter di-
 xit Euangelista Ioannes. *Deus chari-
 tas est. 1. cap. 4.* quia per charitatē ani-
 mam iusti peculiari quadam ratio-
 ne inhabitat. Quis tamen tantam
 charitatem habuit sicut Maria san-
 ctissima? quæ cū gratiā plenā ex-
 titisset, plenā etiā extitit charitate,

quia iuxta gratiæ mensuram & pondus, charitas nobis confertur: Ita Maria sanctiss. non solum Christum vt Deum; sed etiam vt Filium vnigenitum dilexit, in quo & gratuitus charitatis amor, & naturalis splenduit. Tãdem sanctitas & puritas conscientiæ animam exornant, vt mundissima Dei habitatio existat, vt insinuauit Propheta Dauid *Domum tuam Domine decet sanctitudo, in longitudinem dierũ. ps. 92.* Quæ ergo maior sanctitas & conscientiæ puritas in aliqua pura creatura excogitari potest, quam illa, quæ in Beatissima Maria splendidissimè micuit? siquidem nunquam nec vnus venialis peccati cogitationem admisit, idè Sanctus Augustinus dicebat. *O Mater Dei, sicut in prima fœmina abundauit delictum, ita in te superabundauit gratia; & idè super omnes ignara delicti eras.* Sed quare in huius rei comprobatione detineor? Omnes planè virtutes animam Mariæ sanctiss. exornant, vt cælestis spõsi thalamus existat. Quid enim deesse poterit illi, quã Æternus Pater in filiam, Filius in matrem, & Spiritus Sanctus in charissimam spõsam acceptat? quã Spiritus Angelici & cælestes virtutes Reginã & Dominam, ac omnes creaturæ rationales tanquam supremam imperatricem agnoscunt & venerantur? Antiquissimus Dositius affirmat, olim fuisse virginem quandam pulcherrimam à Diis maximè dilectam, quam vnus-

quisque singularibus donis ditauit; Pallas ei sapientiam contulit, Venus pulchritudinem, Apollo musicam, Mercurius eloquentiam impertitus est, & idè hęc virgo Pandora nuncupata est, id est, ab omnib. Diis donata, vel ditata, quia ab eis peculiaribus donis ditata fuit. Ista verò licet figmenta pœtica sint, accuratè tamen sanctiss. Virginis magnitudinem explicant, ipsa enim à tribus diuinis personis excellentissima dona recepit; à Patre Diuino eximiam & singularem fortitudinem, à Filio intellectus illustrationem ad cælestia profundis penetranda, & à Spiritu Diuino ardentissimam charitatem, vt sic Spiritus Diuini, & totius sanctiss. Trinitatis templum ingentibus diuitiis ditaretur. Beatissima igitur Maria non solum corporaliter, sicut Martha, Christum hospitio excepit, sed præcipuè sicut Maria Magdalena, spiritualiter corde & animo honestissimam habitationem præparauit. Si tam fideliter officium Marthæ & Mariæ præstitit, & vtramque vitam actiuam & contemplatiuam eminentissimo modo complexa est, quibus præmiis hodierna suæ assumptionis luce in cælestibus palatiis à supremo indice coronabitur? Quis, inquit Bernardus, saltim cogitare poterit, quæ gloria & maiestate ex hoc sæculo ad cælestia gaudia euolauit? Qua deuotione & affectu ei æthereus equitatus occurrit? Quibus læ-

bus lætitiæ signis Spiritus Angelici interna gaudia manifestarunt? Cùm Dei matrem & cœlorum Reginam suarum virtutum præmia capescentem conspexerunt? Quo gaudio sanctæ virginis exultarunt, vbi Virginum Reginam viderunt? Quid de confessoribus proferam, cùm suæ vitæ & totius sanctitatis exemplar propriis oculis cernerent? Quid de martyribus, cùm suorū laborū ac passioſum comitem & plusquam martyrem intuerentur? Quid de Prophetis, cùm omnia quæ de ipsa diuino Spiritu prædixerāt, ad amissim impleta cōspicerent? Quid tandem de Patriarchis dicam, cùm gloriam, pompam, & maiestatem considerarent, qua eorum filia à ciuibus cœlestibus in beatorum patria recepta est? Vix verbis exprimi potest, quibus laudum canticis cœlorum Regina suum regnum occupauit. Quando fortissima Judith, postquam Holofernem generalem ducem Assyriorum decapitauit, & Iudaicum populum liberauit, iterum in ciuitatem reuersa est, omnes ciues, seniores & sacerdotes, illi fortitudinem extollentes, his vocibus ei occurrerunt. *Tu gloria Ierusalem, tu lætitia Israël, tu honorificètia populi nostri &c. Judith cap. 15.* Eisdem & iucundioribus lætitiæ canticis cœlestes illi aulici Mariæ sanctiss, eorū ciuitate ingredienti in occursum uenerunt. *Tu lætitia Israël &c.* cùm non solum Bethulię ciues, sed totū genus

humanum à dura dæmōis seruitute medio nostro Salvatore Iesu Christo liberauerit; Præstantioribus sanè & gloriosioribus titulis ab aulicis patriæ cœlestis, quàm Judith recepta fuit. Tu lætitia Israël, nostræ reparationis causa, vitæ inuentrix; Tu nostræ salutis mater, stella Iacob, ex qua radius splendidissimus ortus est, quo totus orbis illustratus fuit; Tu Spiritus Diuini templum, in quo per nouem menses vniuersa hominum salus commorata est: Tu thronus Salomonis, illius domus Regia, Regis cœlorum thalamus, vbi suam magnificentiam ostentauit: Tu hortus conclusus & fons signatus, quod soli sponso cœlesti patuit. Tu gloria Israël, & lætitia cœlestis Ierusalem, totius populi & omnium beatorum honorificètia; Idè in vera gaudia ingredi, & thronum à tuo vnigenito filio tantā pompā & magnificentiā præparatum occupa. Talibus titulis ac laudum canticis Virgo sanctissima siderea palatia occupauit. Magno, pinde gaudio, lætitia, stupore & admiratione beati circumfusi fuerunt, eam intuentes, in quam spem suam collocauerant, de qua tot ac tanta prædixerant, & quæ tanta bona mundo attulerat. Ad cuius ponderationem animaduersione dignissimum est id, quod Vbertinus author grauis de Dionysio Areopagita Apostoli Pauli discipulo refert, tanto enim desiderio videndi Beatissimam

Virginem ante illius obitum tenebatur, vt hac de causa relicta Græciâ in Iudæam ad Euangelistâ Ioannem venerit, ab illo instanter petiit, vt sibi eam dignaretur ostendere, quæ à sanctissima Trinitate in matrè Dei electa fuerat. Sanctus Euangelista Ioannes, vt Dionysii desiderium impleteret, eum secum ducens, in cubiculum, vbi sanctissima Virgo morabatur, introduxit, vbi eam immensâ claritate & splendore, ac Angelis stipatam conspiciens, illius maiestatem & pulchritudinem admirans, præ stupore & admiratione extra se, & quasi mortuus in terram corruit, & postea ad se reuersus, sic exclamavit, Si ex ratione naturali, & ex diuina fide mihi non cõstaret, aliam esse Deitatem & Diuinitatem, a pertè faterer non aliam esse Deitatem, nisi hanc, quæ in Maria sacratissima relucet. Si ergò Angelorum Regina, cùm adhuc esset in carne mortali, tantam sui admiratiõem causauit, quãtam ad dexteram sui vnigeniti filii sedens, immenso gloriæ splendore circumdatâ, excitabit? Si aliquibus spiritibus Angelicis comitata diuinum Dionysium in tantam admirationem rapuit, quid, quæso, accidet, cùm nouem Angelorum choris stipata sit? Id non verbis exprimi, sed solâ mente considerari potest. Sed aliquis vestrùm forsitan dicet, nostram concionem potiùs ad Mariæ sanctissimæ gloriã extollendam, &

ad caelestium ciuium gaudia exponenda, quàm ad nostram vtilitatem, qui à caelestibus deliciis peregrinamur, spectare. Quid nobis Beatissimæ Virginis assumptio pdest? Multum sanè, charissimi filii: Quemadmodum enim ascensio nostri Saluatoris ad ætherea regna, maximè nobis profuit, vt mediatorem apud Patrem haberemus: Ita etiam multùm nostra interest, quòd Regina Angelorum ad cœlestia regna tantâ gloriâ & maiestate assumpta fuerit, vt aduocatam apud ipsius vnigenitum filium habeamus, vt sicut Christus Redemptor noster ostium & mediũ est, per quod apud Patrem nostra negotia expedienda sunt: Ita etiam ipsa ianua sit, vt cum filio nostræ salutis negotia expediãtur. Deinde cùm Maria sanctissima mater misericordiæ sit, pro nobis semper intercedit, & cùm etiam æterni iudicis mater existat, omnia quæ postulat, impetrabit. Quomodo Christus sanctissimæ matri aliquid denegabit, quam ex toto corde dilexit? Plutarchus & Valerius de illo illustrissimo viro Coriolano referunt, quòd, cùm Populus Romanus solâ inuidiã ductus Coriolanum ad Bloscos, qui Romanis infensissimi hostes erant, in exilium misissent, ab illis hilariter & benignè acceptus, & sui exercitus generalis dux creatus fuit; Coriolanus verò non immemor iniuriæ sibi à Romanis illatæ, integrum & potentissimum

tissimum exercitum Romam duxit, & hac intentione & animi deliberatione obsedit, vt funditus everteret, nec lapidem super lapidem relinqueret. Romani ergò ad vltimas angustias redacti, præcipuos & illustriores illius reipublicæ viros, tanquam legatos ad ipsum miserunt, vt humiliter ab eo peterent, ne vltiori⁹ obsidionem continuaret, sed nil penitus impetrârunt. Iterum Romani suos Sacerdotes pontificacibus indutos vestibus transmittût, frustra tamen, quia Coriolanum à suo primo proposito dimouere non potuerunt; timebat senatus, populus tremebat, viri & mulieres mortem iam imminentem, ac vltimam patriæ devastationem deplorabant. Cæterum Beturia matrona Romana nobilissima & Coriolani mater, castra Blofcorum accessit, quam cum filius conspexisset, ad eam apertis brachiis accurrit: Beturia verò minacibus ac iratis oculis eum intuita, sic alloquuta est. Priusquam Coriolane in nostros amplexus & oscula ruas, parumper expecta, à te enim scire vellem, an tanquã ad meum filium, vel tanquam inimicum accedam, an tanquam captiua, vel mater te conueniam; Ad tantas angustias & extremã miseriam in extrema & infelici mea senectute revocanda eram? primò enim te Romã exulem, modò verò illius capitalem hostem conspicio. Quo animo & consilio Romam,

vbi genitus & procreatus es, demolire ac deuastare totis viribus conaris? Quæ verba cum fletu & lachrymis admixta, ita ad animum illustris viri emolliendũ efficacia fuerût, vt matrẽ dulcissimẽ amplexans, sic exclamauerit. Vicisti Roma, vicisti Coriolanum: Propter huius preces, quæ me nouem mensibus suo vtero gestauit, etiam si magno supplicio ac crudeli devastatiõe digna fores, tibi ignoscam. Si ergò Coriolanus gentilis sine vera Dei cognitione, tantã pietate ergã suã matrem ferebatur, maiori sanè Christus erga suam sanctissimam Matrem ducetur. Et si Beturia irati filii animum ita emollire & comouere potuit, vt veniam pro Romanis, qui eum tam grauius in honore læserant, facillè impetrauerit; potiori iure Maria Sanctissima suum charissimũ filium eò adducere poterit, vt erga peccatores suæ misericordiæ viscera manifestet. Quid si Beturiæ rationes tantã elegantia & efficaciam proposita fuerunt, vt ea, quæ nec legati, nec Sacerdotes pontificiis vestibus ornati obtinere potuerunt, consequuta sint; maiori planè efficaciam & elegantiam verborum ea, quæ nec Apostoli, Martyres, confessores, Patriarchæ, Prophetæ, virgines, & Spiritus Angelici impetrare queunt, Maria Sanctiss, obtinebit. Non dubito quin illius rationes tantæ efficaciam ad veniam pro peccatorib, impetrãdam sint, vt Deus vi illarũ allec⁹

fic

sic exclamare cogatur. Vicistis peccatores, iustam vindictam, & meum contra vos furorem compressistis, & etiam si aeternis suppliciis propter vestra scelera digni sitis, propter huius tamen preces & patrocinium, quae me noue mensib. in suo utero gestauit, & quae vestra advocata in beatitudine existit, lubenti animo ignosco, & ad meam amicitiam reuoco, ut in hac vita mea gratiam participes effecti, in futura aeterna gloria perfruamini, quam mihi & vobis prestare dignetur Iesus Christus Amen.

Sermo secundus.

PRO SALVTATIONE Angelica.

Evangeliū, quod ab Ecclesia hodierna assumptionis festiuitate proponitur, liber alter Ezechielis est; qui, ut refertur cap. 3. illius Prophetiae exterius pulcher erat, & intra optimis characteribus illustratus fuit, quem cum comedisset Sanctus Propheta Ezechiel, mellis dulcedinem & saporem expertus est. Ita in presenti Evangelio contingit, historia enim illius optima & verissima, ac pulcherrime ab Evan-

gelista descripta est, internè tamen profundissima mysteria latent mellem planè dulciora & sapidiora, quae ut in lucem eruamus, gratiam Spiritus Diuini Mariae Sanctissimae interuentu postulemus, dicendo Ave Maria.

Intrauit Iesus in quodam castellum &c. Luc. 10. cap.

Optimo sanè iure nostra mater Ecclesia tantam solemnitate, & letitiam ac iucunditatis signis assumptionem Beatissimae Mariae celebrat, festum quidem, in quo tria celeberrima festa continentur. Hodie enim eius sacratissimae mortis dies in omnium fidelium memoriam reuocatur, cum illa anima sanctissima à corpore, templo & sacratio Spiritus Diuini separata fuit. Celebramus etiam illius exequias & funeralem pompam, quam Apostoli peculiari miraculo ex diversis mundi partibus conuenientes exhibuerunt, & gloriosam eius resurrectionem, quando anima iterum corpori, cum quo tam fideliter & dulciter convixerat, unita fuit. Tandem hodiernam luce admirabilis eius assumptionis mentionem facimus, cum Maria sanctissima, corpore & anima vniuersam curiam caelesti comitata, super omnes choros Ange-

lorum, tanquam ipsorum Domina
& Regina eleuata & coronata fuit.
Præfens ergo festiuitas celeberrima
& iucundissima est, cum arca Noë,
per quam à peccati diluuiò liberati
sumus, super montes Armeniæ re-
quieuit, & columba illa diuina, quæ
nunquam, etiam si diu in hoc læcu-
lo morata fuerit, rebus caducis ad-
hæsit, ad arcam iterum reuerfa est,
ac deinde in cælestib. palatijs suam
sedem & habitationem constituit.
Hodiè vniuersus Israel arcam Do-
mini ex domo Obededon eduxit, &
uarijs instrumentis musicis comita-
tam, in cælestem ciuitatem intro-
dixit; diès planè solemnissima,
cum omnes Domini & Principes I-
srael cum verò Salomone conueni-
entes, arcam domini humeris sacer-
dotum deportatam, in Sancta San-
ctorum, inter alas Cherubim col-
locarūt. Hodiè habitatores Bethulæ
à primo vsq; ad vltimum fortissima
Judith occurrerunt, & luminibus
accensis eā circūdantes, in emin-
tiori ciuitatis loco constituerunt.
Hodiè etiam Maria sanctissima ad
filij sui dextram, tanquam omnium
cælorum Regina refedit, & conse-
quēter hodierna festiuitas postulat,
vt de immensa gloria, quā potitur
breuiter agamus. Videbitur ta-
men alicui Ecclesiam extra propo-
situm in hac assumptionis solemn-
itate historiam & Evangelium Mar-
thæ & Mariæ adducere ad gloriam

Mariæ sanctissimæ explicandam. La-
ta hæretici sacrilego ore calumni-
antur, præcipuè Buzerus sic ait.
Bone Deus, quàm miserè hæc lectio
torta est, vt assumptioni Diuæ Vir-
ginis Christi matris responderet.
Miseriùs tamen blasphemus hæreti-
cus in hoc desipitur; Evangelium e-
nim hodiernæ festiuitatis conueni-
entissimè ad præmia & gloriã Beatif-
simæ virginis extollendam allatum
est: Quia Christus Saluator noster
summâ curâ & diligentia vberem
sui hospitij mercedem his, qui eum
humaniter excipiebant, semper cõ-
tulit; Et idè Zachæus, vt notat S.
Ambrosius super Lucã cap. 19. tam
hilariter & diligenter Christum ho-
spitio excepit, quia Christi erga su-
os hospites liberalitatem optimè
nouerat. Si enim Christus cum pu-
blicanis aliquando comedit, postea
illorum peccata condonauit, & si
cum amicis eo fine in eorum pran-
dio cõparuit, vt in sui amorem eos
inflamaret, & consequenter largi-
ter accepta beneficia compensaret,
vt potè cum cælestia bona pro ter-
rennis conferret. Vnde colligitur
quàm liberaliter, & vltra debitum
Marthæ & Mariæ suum hospitium
soluerit; ipsæ enim solùm in terra
nostro Saluatori hospitium pararūt,
ipse verò in cælestib. palatijs, illæ per
aliquot dies, Christus verò in per-
petuas æternitates pulcherrimam
habitationem eis præparauit: Ex

Hh

quo

quo evidenter constat, mercedem à Christo hominibus in compensationem collatâ, seruitia accepta longissimè superare. Si ergò Christus Redemptor noster tanta & tam abundantia præmia pro hospitio in terris accepto, istis sororibus largitus est, quanto maiora Mariæ sanctiss, conferet, cum eum in suis visceribus receperit, quib. longè præstantius hospitium, quàm Martha & Mariæ, nostro Saluatori præstitum est? Idèd Ecclesia hodiernâ assumptionis festiuitate hoc Euangelium vsurpat, vt ex præmio & mercede, quam vtrique sorori largâ ac liberali manu Christus contulit, apertis indicis immensa Mariæ sanctissimæ præmia colligamus, præcipuè si illius erga Christum seruitia cum aliis à Martha & Mariæ præstitis, conferamus. Istæ enim sorores nostrum Redemptorem Bethaniam accedentem in externo palatio susceperunt, at Beatissima Virgo intra se per nouem menses honestissimum ei hospitium præbuit, Martha, quæ domina interpretatur, tribus annis suam domum & habitationem, charitatisquè officia exhibuit: Beatissima verò Virgo triginta annorum spatio maiori curâ & sollicitudine tam domi, quàm in Ægypto, & in aliis locis ei inseruiuit. Et si Maria Magdalena verba nostri Saluatoris ad pedes illius sedens attentè auscultauit; maiori prorsus

attentione Mater Dei verba salutis audiebat, & in corde diuinis considerationibus conseruabat. Ex quibus omnibus inferri potest, Mariæ sanctiss, immensa præmia suis officiis & virtutibus debita collata fuisse. Magni Deus æstimat misericordiæ & charitatis officia peregrinis exhibita, cum eos, qui se in illis exercuerunt, primò ad coronam gloriæ immarcessibilem capescendam vocet, vt præcedenti concione dicebamus. *Venite benedicti patrum et percipite regnum, Matt. 25.* Si igitur Deus eos, qui erga pauperes hospitales sunt, tantis prærogatiuis & honorib. profectur, quid de Martha & Maria Magdalena censendum est, quæ non solum Christi nostri Saluatoris pauperes, sed etiam ipsum omni humanitate & charitate per multos dies in propriam domum receperunt? sine dubio inter alios Christi fideles, qui in vita actiua excelluerunt, peculiari aliquâ mercede ditatæ sunt; Et si hoc de istis sanctissimis sororibus asserendum est, quid de Beatissima virgine dicemus, quæ tantâ erga pauperes & peregrinos, præcipuè erga suum filium charitate enituit? vix verbis immensa illius gloria & beatitudo aliquâ qualiter explicari aut inuestigari poterit. Ad cuius ponderationem notanda sunt ea, quæ in sacra scriptura asseruntur *Si quis Prophetam receperit in nomine Propheta: mercedem Propheta accipiet,*

piet. Et qui recipit iustū in nomine iusti, mercedem iusti accipiet, *Marth. 10.*
 Si ille, qui Prophetam in nomine Prophetæ recipit, mercedem prophetæ accipit, & qui iustum, mercedem iusti, quam, quæso, Martha in alio sæculo mercedem accipiet, cum non prophetam, sed ipsum Dominum, quem prophetæ prædicabant, & iustum per excellentiam, à quo omnes iustitiam accipiunt, hospitio exceperit? Et si hoc verbis exprimere vix aut agrè possumus, quomodo inenarrabiles immensæ gloriæ coronas, quæ Mariæ sacratiss. debentur, explicabimus, cum Christum nostrum Redemptorem non in domo lutea & terrea, sed in suo purissimo utero receperit? In sacris litteris refertur *4. Reg. cap. 4.* quod cum Eliseus quadam die per Sunam ciuitatem transiret, à Synamitide egregia matrona detentus fuit, vt secum prandium sumeret, & cum sæpidus sanctus Prophetæ per illam ciuitatem suū iter cōficeret, semper ad Synamitidem diuertit, vt in eius domo hospitium haberet, ipsa verò, vt honestiùs suum hospitem tractare & ei inseruire posset, ex mariti consensu paruum cœnaculum pro Eliseo extruxit, vt ibi quiesceret, cum longo itinere defatigatus Sunam aduentaret. Sanctus Prophetæ vt hospitium solueret, & sui animi gratitudinem ostenderet, filium à Deo pro ipsa obtinuit, & illum iam

gravi capitis dolore extinctum, ad vitam reuocauit. Si ita Prophetæ Eliseus sui hospitij mercedem soluit, liberaliùs ipse Deus charitatis officia sibi hic exhibita compensabit, vt in Martha & Maria compertum fuit; Martham enim à fluxu sanguinis liberauit, Mariam verò omni peccatorum genere contaminatam ad suam amicitiam admisit, & propter vtiusque preces Lazarum iam fatidum & proximè ad vermes dispositum ad vitam reuocauit. Quid non Mariæ Angelorum Regine preces apud Deum impetrabūt? Quot millia hominum ipsius auxilio ad nouam vitæ gratiam restituti sunt, cum aliàs peccatis & sceleribus emortui & sepulti essent? Martham & illius domum beatam nuncupare possumus, potiori tamen iure Mariam sanctissimam, quæ viuam Deo habitationem exhibere potuit. Meritò ergò hoc Euangelium ab Ecclesia in festo assumptionis legitur, vt immensa illius præmia nobis aequaliter innotescerent. Quæ cum ita sint, ad primum nostræ concionis intentum redeamus. Tres enim festiuitates Beatiss. Virginis in hoc vnico assumptionis die celebrat nostra mater Ecclesia, illius scilicet mortem, resurrectionem & mirabilem ad cœlos assumptionem. Mortua quidem fuit Beatissima Virgo Mater Dei, & nos omnes à primo vsque ad vltimum moriemur, licet duri-

duriora mortis certamina expectare possimus: Maria enim Sanctissima dulcissimam mortem sine mentis illusionibus, phantasmatis, aut interno inferni, vel extremi iudicii timore experta est, in quo peculiarissimis Dei favoribus & priuilegiis dotata est. Ad cuius ponderationem notanda est historia Ioseph, cum ipsi totius Aegypti supremum regimen collatum fuit, parentem enim suum Iacob sapiens ad se vocauit, diuersa munerum genera remisit, secum duxit, vt se iam Rege & supremo totius Aegypti dispensatore potiretur, absque dubio Sanctus senex maxima lætitiâ & gaudio perfusus fuit, cum suum filium, quem mortuum existimauerat, non solum viuentem, sed totius regni dispensatorem conspexit. Quot caelestes inter-nuncios, quot Spiritus Angelicos Christus noster Redemptor suæ sanctissimæ Matri ante illius obitum remisit, vt illius immensam gloriam prænunciarent! & præcipue Gabrielem Archangelum Dei fidelissimum nuncium misit. Quâ lætitiâ & cordis exultatione Beatiss. Virgo ad hoc iter perficiendum præparata fuit, vt suum filium charissimum in caelesti patria Principem & Dominum totius caelestis curiæ in-tueretur! *Vadam & videbo eum. Gen. 45. Qui ex vno ad alterum regnum discedere solent, prius iuxta statuta regni leges, pecunias, & ea quæ*

secum portant, designatis à Rege officialibus manifestare debent, ad quod diligentius præstandum & exequendum, certi quidam custodes deputati sunt, ita in suo munere curiosi indagatores, vt etiam intra soleas calceorum pecunias exquirant, & si forsitan aliquid inueniant, quod apertum antea non fuerat, per vim rapiunt, & tanquam bona perditâ extorquent. Idem, charissimi filii, nobis contingit, cum ex hac vita ad aliam migramus, tot enim custodes, & tam curiosi inuestigatores in periculoso isto itinere occurrunt, daemones videlicet, vt vix eorum manibus euadere possimus; intima nostræ conscientiæ secreta, etiam vel minimam cogitationem perlustrant, & si quid reperiant, quod per veram confessionem manifestatum non fuit, non solum alia bona, sed animam præcipue æternis inferni pænis puniendam arripiunt. Sunt aliqui, qui in discessu diuitias, quas secum portare nequeunt, abscondunt & occultant, imò si locus non pateat vbi reponant, mærore & tristitiâ afficiuntur, vt illi diuiti contigit. *Quid faciam, quia non habeo quod congregem fructus meos? Luc. 12.* Tandem in custodes incidunt, qui omnia vsque ad animam extorquent. *Stulte, hac nocte repetunt animam tuam à te.* Hunc periculosum ex hac vita ad aliam transitum & progressum omnes etiam viri Sanctissimi

Aiffimi expectant, & qui iam ex hoc
 sæculo feliciter migrarunt, experti
 sunt. Cæterùm Beatissima Virgo in
 sua felicissima assuptiõe ab omnib.
 istis molestiis ex peculiari Regis
 gloriæ priuilegio liberata fuit, sine
 angustia ac comotiõe spirit⁹, aut in-
 terno dolore ad ætherea regna euo-
 lauit. Optimè S. Iob mortem com-
 mutationem appellauit. *Expecto donec
 veniat immutatio mea. cap. 14.*
 Ac si diceret. In hoc sæculo tan-
 quam armatus miles, qui singulis
 momentis hostem expectat, vitam
 dego, confido tamen hanc perpetu-
 am cum hostibus concertationem,
 in æternam vitam commutandam
 fore; Vita mea continuum quod-
 dam bellum est, expecto tamen
 mortem in pacem esse commutan-
 dam. Sic in nostra vita philoso-
 phandum est; si enim contra dem-
 onem, carnem & mundum bellum
 gessimus, nostra mors in pacem com-
 mutabitur, si verò cum prædictis
 hostibus pacem & confæderatio-
 nem iniuimus, perpetuū in alio sæ-
 culo bellum geremus: Quod si vita
 laboriosa fuerit, in morte maximā
 tranquillitate & pace perfruemur;
 cùm ergò vita Mariæ Sanctissime
 continuis laboribus plena fuerit, il-
 lius mors suauissima, pacifica & iu-
 cundissima fuit. Cùm clauū firmi-
 ter parieti affixum extrahere volu-
 mus, prius parietem ictibus circū-
 circa commouemus & comminu-

imus, deinde spontè clauus deci-
 dit, etiamsi malleo non tangatur: Ita in pretiosā morte Beatissimæ
 Virginis contigit, illius enim san-
 ctissima anima sine vllō profuso
 dolore à corpore separata fuit, quia
 dum viveret, sacratissimum eius
 corpus immensis laboribus & an-
 gustiis ex amore sui filii perpeffis,
 comminutum fuit: Tum, cùm in
 præsepio inter bruta animalia ia-
 centem, postea circumcissum vidit;
 tum etiam, cùm in Ægyptum fu-
 git, & deinde cùm ad turpissimam
 mortem damnatum, carnem
 eius sacratissimam, quam ex ipsius
 purissimis visceribus desumpserat,
 tam turpiter & crudeliter vulnera-
 tam conspexit, quæ omnia ita Ma-
 riam Sanctissimam commouerunt,
 & illius ossa comminuerunt, vt in
 morte, anima sine vllō doloris ta-
 ctu à corpore separata fuerit. *Non
 consurget duplex tribulatio. Nahum 1.
 cap.* Ex diuina planè prouidentia
 ordinatum fuit, vt Maria sacratiss.
 quæ in morte sui filij tot dolorum
 vulneribus transfixa fuerat, mor-
 tem propriam sine doloribus expe-
 rireretur. Si enim de sancto Evangeli-
 sta Ioanne dicit Sanctus Hierony-
 mus in sermone de assumptione,
 eum mortis dolores non sensisse,
 quia tot in morte Christi pertulit;
 potiori iure id de Beatiss. virgine as-
 serendū est, cùm longè maiores atq;
 Evangelista ptulit, ipsa in separatiõe
 sua

suæ Sanctissimæ animæ à corpore, illa fortissima mulier extitit, de qua Prouerbi. 31. dicit Salomon. Et ridebit in die nouissimo; mortem enim lætissima aspiciens, ad cælestia gaudia euolauit. Secunda festiuitas, quam hodiè celebramus, est illius gloriosa resurrectio. Cum florem aliquem ex vno ad alium hortum transplantamus, cum eadem terrâ, quæ radicibus adhærebat, deferre solemus; sic Beatissima Virgo cum corpore & anima ad cælestem paradysum translata fuit. Quasi plantatio rosa in Iericho Eccles. 24. neq; enim existimandum est, filium pmisisse, vt suæ sacratissimæ matris corpus corrumperetur & vermium esca fieret, aut in puluerem ac cinerem cõuerteretur. Nam si in desolatione ac devastatione Iericho non permisit Iosue, vt domus Raab meretricis destrueretur, quia à se missos exploratores receperat, maiori quidè iure tenebatur Deus corpus suæ Sanctissimæ matris illesum à corruptione seruare, in quo nõ vno vel altero die, sed nouem mensibus habitauit. Ided Sancti Patres & Doctores Ecclesiæ affirmant, post breve tempus, quo Apostoli corpus emortuū sepulchro imposuerunt, iterū reuixisse; Quia tamen in sacris litteris nihil de hoc statutum est, ided iuxta consilium Sancti Aug. rationes, quæ autoritatem suppleāt, adhibendæ sunt. Et imprimis

regulatiuris est, quod si aliquis grauius & inuitata peccata committat, iudices non tenentur in eorum punitione iura cõmunia seruare, quæ cum aliis obseruari solent; Nam iustum est, vt illi qui extra cõmunem modum & ordinẽ deliquerūt, supplicis etiam extraordinariis puniantur; Ita cum Sodomitis actum est, quia enim in grauissima & horrèda peccata extra cõmunem naturæ ordinẽ inciderāt, ided sine dilatione exquisitis pænarum generibus à supremo omnium iudice, eodem igne, quo dæmones & damnati in inferno conflagrari solent, grauissimè puniti fuerunt. Ad propositum ergo cum Deus æquè iustus sit atque misericors, cum in Maria Sanctissima tantæ & tã exquisitæ prærogatiuæ & virtutes reperiantur, mirū non est, si Deus præmia illius eximiis virtutibus debita, acceleret, nec cõmunem aliorum resurrectionem expectet, sed emortuum corpus statim ad vitam reuocet, antequam in cineres & puluerem conuertatur, Præterea corporum corruptio ex peccati corruptione orta est; Puluis es & in puluere reuerteris, Gen. 3. Et hæc pœna in patrati sceleris vindictam inflicta est. Qui enim sui Regis proditores sunt; non solum in pœnam delicti capite plectuntur, sed etiam illorum domus solo adæquatur, vt cum nostris primis parentibus, & eis, qui ex illis deriuantur, factum

factum est; corpus tamen & domus Reginae Sacratiss. cum nullo actuali peccato infecta fuerit, nec, ut probabilis censet opinio, peccatum originale contraxerit, quare deijcienda & destruenda esset? cum corpus animae unitum aliquod malum operatur, in penam pro corpore & anima destinatum est purgatorium, pro corpore vermes, terra, & corruptio in purgatorium designata sunt. Quemadmodum ergo anima suam gloriam assequitur? Ita etiam corpus, quod cum anima conformiter ad rationem & diuinas leges co-
vixit, sua peculiari gloria splendidi-
dissime micat. Corpus igitur Mariae sanctiss., quod nec ullam malam cogitationem admisit, nec aliud quam diuinas laudes protulit, vermibus & terra consumendum erat? Manus, quae nunquam nisi in laudes conditoris sui eleuatae fuerunt, oculi, qui nunquam nisi ad exaltandum Deum aperti sunt, pedes, qui non ad aliud quam in Dei seruitium & bonum hominum progrediebantur, nec vermium, nec corruptionis ullam possessionem aut iurisdictionem sentire debuerunt, corpus ergo Mariae sacratissimae simul cum anima aeternis gaudiis perfruitur. Sancti, etiam si eximia sanctitate praediti sint, dum tamen sunt in presenti saeculo, continuam inter carnem & spiritum luctam experiuntur, quae non nisi per vtriusque separationem si-

niri potest; sicut in aliqua ciuitate contingere solet, si inter duos nobiles perpetuae lites & contentiones oriuntur, non alio modo à ciuitatis praefecto, quam per vtriusque separationem sedari possunt: At in Beatissima Virgine inter illius carnem & spiritum nullae dissensiones aut lites excitate fuerunt, sed ita amicabiliter conuixerunt, ut nihil quod animae placuit, corpori ei^o displicuerit, quare ergo tam boni & fideles amici aduicem separandi erant? Deinde sacratissima caro, quae Christus Saluator noster ex Maria sanctiss. desumpsit, sine vlla corruptione fuit, ut constat ex psalmo 15. *Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.* Vnde videtur consequenter dicendum, nec carnem suae matris corruptionem aspexisse. Et si Daniel ex rugientium leonum dentibus à Deo liberatus fuit, quare non etiam corpus sacratissimae virginis à vermibus liberandum erat? Arca federis Deo sic speciali cura prouidente ex lignis Cethin, quae incorruptibilia erant, confecta fuit, quare ergo Deus permittere deberet, ut vera federis arca à vermibus, & putredine consumeretur? Deinde in libris Regum mysteriosè legitur, quod cum Rex David Amalechitas deuicit, spolia, quae in bello capta fuerunt, in aequales partes diuisit, ac inter milites distribuit, & eos, qui militarem apparatus & sarcinas custo-

custodierant, his qui in prelio decertarant, in præmiorum distributione adequauit: Ita Deus voluit, vt spolia & gloria, quæ Christus in monte caluarie consequutus est, cum eius sanctissima Matre diuiderentur; Licet enim solus Christus Saluator noster suos hostes superauerit, & ab illis gloriosam victoriam reportauerit, imò vsque ad infernum eos insequutus fuerit, Virgo tamen sacratiss. tentoria, & resurrectionis instrumenta, & omnem militarem apparatus iuxta crucem custodiuit: Spolia ergò, quæ ex Christi victoria obtenta sunt, cum ea diuidantur, vt, quemadmodum Christus à mortuis resurrexit, & in corpore & anima ad cœlestia regna triumphali pompa & apparatu conscendit, ita etiam Maria sacratissima in corpore & anima ad cœlestia beatorum gaudia assumatur. Preterea Exodi 2. præcipiebat Deus, vt si famulus per aliquod tempus alicui domino inseruiret, si postea dimitteretur, aut absoluto suorum seruitiorum tempore discederet, æquales in bonitate vestes secum ferret, atque adduxerat. Cùm ergò Regina Angelorū suā sanctiss. animā preciosissimo corpore induta, in Dei famulatum se totā deuouerit, iustum non erat, vt anima suis vestib. denudata, atq; à vermib. consumatis, ex hac vita migraret, sed potiùs gloriosis exornata vestibus dimittenda erat, iuxta il-

lud Prouerb. 31. *Byssus & purpura indumentum eius: Et ridebit in die nouissimo.* Tres illi familiares Nabuchodonosor ita ab igne illæsi euaserunt, vt nec vestes quidē ignis tetigerit. Et si hoc cum illis actum est, idem præstitit Deus cum carne sanctissimæ suæ matris, ex quā nostram mortalitatem assumens, indutus fuit. Tandem vt hanc veritatem concludamus, animaduersione dignissima est illa visio Evangelistæ Ioannis Apocalyp. cap. 12. quā mulierem sole circumvestitam, lunam sub pedibus, & in capite eius coronam stellarum duodecim cōspexit. *Mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite ei⁹ corona stellarū &c.* Quid hæc mulier tam pulcherrimis & gloriosis veltibus exornata representat? non aliud nostro iudicio, quàm Beatissimam virginem ad cælos in anima & corpore glorioso ascendentem representat. *Mulier amicta sole;* idē forsitan mulierem vidit Evangelista Ioannes tanto splendore corruscantē, & non animam, aut mulieris corpus, quæ duo integram mulierem constituunt, vt manifestiùs constaret tam animam, quàm corpus Mariæ sanctiss. in forma gloriosa cœlestia palatia conscendisse. Tertiam festiuitatem celebrat hodiē nostra mater Ecclesia, nempe illius super omnes choros Angelorū admirabilem assumptionem. Quando sanctus Prophe-

ta Da-

ta Dauid suo regno pacificè fruebatur, & se in suo regio palatio tantis sumptibus, extracto cōtemplabatur, arcam Domini in memoriam reuocās, sic dixit ad Nathan, *Videsne quidd ego habitem in domo Cedrina, & arca Dei posita sit in mediopellū?* 2. Reg. 7. Ac si diceret, nec iustū nec licitū est, vt ego in domo cedrina habitem, & arca Domini sub pellibus moretur, in loco præstantiori collocanda est. Si sanctus Propheta tantam curam adhibuit, vt arca fæderis in honorifico loco pōeretur, quantā, quæso, Fili⁹ Diuinus, p matre, quæ vera arca fæderis erat, adhibuit, vt in præstantissimo gloriæ solio collocaretur? Cū autem vellet Sanctus Propheeta arcam Domini ad honoratiorem locum adducere, omnes Sacerdotes & Leuitas cōgregauit, qui maximā pompā & solēnitatem eā ad destinatū locum duxerunt. Hodie igitur Christus Redemptor noster vniuersā curiā cœlesti comitatus, musicā, & vocum suauissimè personantium concentu ad suam sanctissimā matrem descendit, eamq; in tumulo iacentem, & Apostolis stipatam, tanquā illius charissimus Sponsus, his ad se verbis vocauit, *Surge, propera amica mea, columba mea, & veni.* Cant. 2. Quibus vocibus Beatissima Virgo quasi ex somno expergefacta, & ministerio Angelorum eleuata, sole & lunā clarior ac splendidior surrexit, & ad cœlestia palatia progredi in-

capit. Apostoli cū eam ascendentem conspicerent, magnis clamoribus aëra concrepabant. *Reuertere, reuertere Sulamitis: reuertere vt intueāur te.* Cant. 6. cap. Quia se tantis thesauris orbatos considerabant, post Christi ad cœlos ascensionem, hoc vnicum solatium illis supererat, præsentia videlicet Marię sanctiss. idē eam ad cœlos ascendentem iterum ad se vocabant, ne tanto solatio priuarentur. Et si Spiritus Angelici tanto gaudio & exultatione in morte pauperis Lazari comparuerunt, & illius animam magnā lætitiā in sinum Abraham deportarunt; potiori planē iure hodiernā assumptionis die, omnes Spiritus Angelici suæ Domine & supræ Imperatrici occurrerūt, & illi famulantes, vsq; ad sanctā ciuitatem Ierusalem eā comitati sunt, & non solum ipsi, sed Christus noster Redemptor cum vniuersā curiā cœlesti in eius occursum venit. Vix verbis exprimi potest quanta fuerit, & quā mirabilis hodiernæ assumptionis celebritas; idē Evangelistæ nihil de illa tetigerunt, silentio potius & admiratione, quā verbis illam explicantes. Sicut illi Cherubim, qui coram arca fæderis adstabant, præ admiratione mutū se conspicientes, plus silentio indicarunt, quā si mysterium in arca & propitiatorio contentum verbis exposuissent, nullus enim lætitiæ signa iucundissima, quæ à cœ-

lestibus, ciuibus ostensa sunt, humana lingua explicare poterit. Quando Bethsabée suum filium Salomonem conuenire & inuisere voluit, *Positusq; est thronus matri regis, qua sedis ad dexteram eius.* 3. Reg. 2. Quam sic Salomon affatus est. *Pete mater mea: neque enim fas est vt avertam faciem tuam.* Bethsabée autem solum pro Adonia proditore rogauit. Sic Beatiss. Virgo in sua gloriosissima assumptione ad dexteram sui filij sedes, *assitit Regina à dextris tuis.* ps. 44. perpetuum patrociniū pro peccatoribus, qui sunt Dei proditores, agit, & forsitan hac de causā in corpore & anima ad caelestia regna evolauit, vt, sicut Christus suū sacratissimum corpus diris vulnerib; transfossū Patri Diuino ostendit, cum eum contra peccatores iratum animadvertit, vt iustum illius furorem compescat; ita Maria sanctissima suo Filio meritō in peccatores propter ipsorū scelera comoto, sua vbera ad eum placandum proponat, vt sic homines ad suam pristinam amicitiam reuocet, in presenti saeculo gratiam impetrando, & in futuro gloriam, quam mihi & vobis praestare dignetur Iesus Christus. Amen.

Sermo Tertius.

PRO SALVTATIONE
Angelica.

I quis Dei effectus varios, & diuersitatem influxuū diuinorum, quibus dōa supernaturalia nobis communicat, attentē perpendat, statim deprehendet Deum eodem modo in iustorum animas influere atque sol, cum in hac inferiora suae lucis radios diffundit. Sol enim si in amena & virentia prata micantem splendorem inluat, visum varietate florum splendentū recreat & delectat; si verō in aquae crystallinae fluvium suos radios dispergat, mirabili plane iucunditate ex aquarum conspectu orta, nostros animos replet: Quod si puro & crystallino speculo suam lucem communicet, tantā vi & efficaciam suum effectum causat, vt visus noster splendenti luce hebetatus ac percussus, vix praevirium debilitate solem in speculo splendentem intueri possit. Sic sol iustitiae, cum Ecclesiae virentibus confessorum pratis sua dona communicat, maximā intuentes delectatione afficit; iucundissimum enim est v-

nius

nus sancti confessoris animam diuini donis exornatam intueri, quæ ex se suavissimum odorem exhalat, & omnes arbores, quæ secus decursus aquarum in ea plantatæ sunt, suo tempore vberimos fructus producant; Si verd in martyrum perlucencia flumina inluat, maximam iucunditatem excitat. Quodd si in ctystillinum Mariæ sanctissimæ speculum suorum donorum radios diffundat, tantâ vi & efficaciâ in eius sanctissimam animam influit, vt suo splendore fulgentissimo supremi Cherubini vilum hebetet & attenuet. In tantam lucem & tam eximium splendorem hodiè mentis oculos defigere debemus, nè tantâ luce opprimantur & deficiant, necessarium est, vt viribus & gratiâ Spiritus Diuini roborentur, hanc internentu eiusdem Spiritus postulemus dicentes. Ave Maria.

Intrauit Iesus in quodam castellum &c. Luc. 10. cap.

Hodiè, charissimi filij, felicissimam mortem & fortunatum transitum Mariæ sanctissimæ ex præsentis sæculo ad futurum, gloriosum eius triumphum, ac celebrem coronationem, illustriorem planè quacunque alteri Reginæ aut Imperatrici factæ, Ecclesia nostra mili-

tans his octo diebus, & triumphans per totam æternitatem celebrat. Nos, qui in Ecclesia militante versamur, maximis lætitiæ signis, sanctis desideriis, admixtis etiam lachrymis ex interna devotione ortis, tam fœlicem vitæ terminum & gloriosam assumptionem celebramus: At Beati tantam festiuitatem omni pompâ & apparatu, sicut tantæ principissæ decet, celebrant. Nos, licet tanto Beatissimæ virginis bono ac gloriosa coronatione exultemus, timidi tamen & solliciti propter damna & incommoda, quæ ex illius absentia suboriri possunt, simul cum eius præstantissimæ gloriæ laudibus, nostram miseriam, & eius auxilii indigentiam exponimus, ac ope ardentissimis desideriis, & sanctis orationibus his etiam vocibus imploramus. O Domina mundi, O mater Dei, O Regina cœli intra ad ætherea regna, & deprecare Deum pro populo tuo. *Et quis nouit vtrum idcirco ad regnum veneris, vt in tali tempore parareris? Esther 4. cap.* O mysteriosa Esther regalibus exornata vestibis, pro nobis in cœlesti patria coram Rege compareas; & quis nouit vtrum idcirco ad regnum veneris. Sed quis non nouit, te tam illustri Reginæ cœlorum titulo idè decoratam fuisse, vt pro nobis perpetuò apud Filium & Patrem intercederes? Cives verd cœlestis aulae simul cum nostro Salvatore Iesv

Christo summoperè desiderantes, vt Maria sanctissima tanquam pulcherrimum Ecclesiæ collum, cum suis sponsi capite coniungeretur, & quæ ita viriliter in hac vita decertauerat, in alia triumpharet, atque suis plantis stellas firmamenti conculcaret; harmoniâ cælesti & concentu planè diuino eâ hodiè ad gloriosum thronū, & sui imperii coronam capescendam, his verbis invitant. *Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni: coronaberis de capite Amanæ, de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus leonum, de montibus paradorum. Cant. 4.* Ac si dicerent. De monte Libano ad nostra palatia conscendas charissima sponsa. Libanus mons albus erat, & propter varietatem & diuersitatem florum ex se suauissimum odorem exhalabat: Ex monte ergò Libano ad cælestia gaudia conscende; quia tuæ purissimæ vitæ candor, & heroicarum virtutum sua visissimus odor, tam præclara præmiâ dignissimè promerentur. *Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni.* Mysterioria sanè est crebra ista verborum repetitio, non enim semel spiritus beati ad cælestia præmia capescenda, sed tertio eam invitant. Alii, qui ex hac vita feliciter discedunt, tantum in anima vsque ad vniuersalem resurrectionem supremâ beatitudine fruuntur, idèd cum ad cælestia gaudia invitantur, tantum semel eis dici potest. *Veni*

de Libano. Mariæ verò sanctissimæ semel ad gloriam animæ indicandam, secundo ad gloriam corporis, tertio etiam ad præuentam sui corporis resurrectionem manifestandam, prædicta sponsi verba repetuntur. *Veni de Libano sponsa, veni de Libano, veni: coronaberis, &c.* Non ad quamcunque coronam invitatur Beatissima Virgo, sed ad diadema pretiosissimum, non solum firmamenti stellis, quas Evangelista Iohannes aspexit, elaboratum, sed figuris etiam tigrum, leonum, draconum, ac viperarum pulcherrimè distinctum, vt belluæ prædictæ indomitæ & virulentæ, in domesticos & obediens filios Ecclesiæ convertantur, in corona etiam contextæ, non horrorem & stuporè, sicut antea, sed iucunditatem & animi maximas delicias excitabunt, imò coronam Mariæ sanctissimæ illustrissimam & speciosissimam reddent. Vtinam hodiè. Charissimi Auditores, Spiritus Diuinus nostrum animū & vires ita cōfortaret & eleuaret, nè visus præ tenuitate deficiat, si defixis oculis hanc aquilam cælestium avium, id est, Angelorum Reginam, intueri velit, quæ hodiè tam celeri & alto volatu affurgit, vt in illo, & in altissimo nido, quem sibi in cælestibus palatiis extruit, omnipotentia diuinam indicauerit. *Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila, & in arduis*

ponet

ponet nidum? *Iob 39. capite.* Ac si Deus manifestius diceret. Nullus præter me, etiã si magnis virib. & potentia valeat, solã voluntatis sue implo ac mādato efficiet, vt aquila ex terra ad suprema cœli fastigia eleuetur, ac ibi nidum suum in arduis collocet. Solus Deus tantã potentiã & viribus eminet, vt infirmam & debilem ac terream creaturam, ita ad imperium mouere possit, quod vltra aquilæ volatum, cùm nulla supremam aeris regionem conscenderit, eam mirabiliter eleuet. Sola hæc, ex ordine, præcepto ac dispositione diuinã, hodierna luce tã alto volatu ad superiora euehitur, vt nõ solum supra aeris & ignis supremam regionem locum teneat, sed etiam supra cœlestia corpora, quibus planetæ & stellæ affixæ sunt, & primum mobile, ac supra omnes Spiritus Angelicos eleuata sit. Quã cùm cœlestes illi aulici in tam supremo loco constitutam conspexerunt, eã omni honore reverentiã & obedientiã tanquam suam Reginam prosequuti sunt, Angeli, famulantes illi viam sternunt, Archangeli, vt legatigena flectunt, Throni, super humeros portant, Dominationes, suã potestate viam aperiunt, Principatus, per suos ministros omnia obsequia præstant, Potestates illius, in signia & stemmata deferunt, Virtutes, de viã securitate certam reddunt ac

comitatu honorifico famulantur, Cherubim, suam magnitudinem ac præclarè gesta facinora plenitudine scientiæ & doctrinæ prædicant, Seraphim, suarũ voluntatũ ardentibus luminibus comitantur, & charitatis igne, quo inflammati sunt, suæ reginæ charitatem manifestant, & omnes vna voce dicunt. *Specie tua & pulchritudine tua: intède, prosperè procede & regna. psal. 44.* Eleuata est aquila ad præceptum tuum, eleuata est aquila ad cœlestia regna, supra cœlum Empyreũ euecta est, vbi omnia creata sub pedibus continet, & supra se solas Diuinas personas tanquã superiores recognoscit. Quod optimè in cœlestium corporum ordine, quæ diuina sapientia quoad dispositionem planetarum obseruauit, apertè demonstratur; Quia in quarto cœlo solem constituit, qui supra se tantum tres planetas sibi superiores agnoscit, infra se tamen omnes alios tanquam inferiores sub se continet. Ita diuinus iste sol, Maria in quã sanctissima, in cœlestibus palatiis constituta, supra se Diuinas Personas, vt superiores fatetur, infra se tamen alia sub eius pedibus continentur, etiam si supremos Spiritus Angelicos enumerare velis. Petet tamen aliquis vestrum, quare Beatissima Virgo nõ simul cum suo Filio ad cœlos ascendit? conuenientius enim videbatur, vt abo simul in

lesti patria triumpharent. Ad quod respondeo, quod posset Deus suam Sanctissimam Matrem in sua gloriosa ascensione secum ferre, noluit tamen suos Apostolos in fide novitios & teneros Mariæ sacratissimæ præsentia priuare, ut ipsa eos in fide confirmaret, in dubiis doceret, & in laboribus consolaretur. Secundò, noluit Christus Redemptor noster suam sacratissimam Matrem secum ferre; quia, ut gloriosus Anselmus dicit, speciali gloriâ & triumpho in cælesti regno, tanquam imperatrix & omnium Beatorum Spirituû Regina recipienda erat: Idèd æquum non erat, ut Christo comitata, cui necessariò omnis gloria & triumphus attribuendus erat, cælestia palatia occuparet. Cum enim Rex Ciuitatem aliquam ingreditur, etiam si magnatibus & potentissimis Principibus stipatus sit, pompa tamen & apparatus ac triumphalis gloria, quæ recipitur, non ipsis, sed soli Regi attribuitur. Tertio noluit Christus, ut sua Sanctissima Mater secum ad præmia aeterna capescenda conscenderet, ut matori gloriâ, quam ipse, in sua ad cælos assumptione potiretur. Ipsa enim non solum Principibus, magnatibus & nobilibus aulæ cælestis, sicut Christus, comitata fuit, sed etiam ipso Salvatore nostro occurrente, celeberrimo comitatu super omnes cælos exaltata fuit. Ad cuius proposi-

tum Sanctus Aug. Lib. 2. De Ciuitate Dei cap. 30. refert. Deorum matrem aliquando Romam ingredi noluisse, quovisque præcipuus ciuium Romanorum Scipio Nasica ex Apollinis oraculo & declaratione ei in occursum venit. Maria ergò Sacratissima hodiernâ suæ Assumptionis die, non fabulosè, sed verè Cælestem Romam ingressa est, cui Sanctus Sanctorum, & nostræ iustificationis auctor, vniuersâ curiâ cælesti comitante, summo gaudio, lætitiâ & exultatione occurrit, atque in cælorum Reginam & Imperatricem extulit ac proclamauit. Sed ut in particulari aliqua de Beatissimæ Mariæ morte, resurrectione, & glorificatione proferamus, quæ vobis gratissima fore existimo, ab illius morte nostrum discursum exordiamur. Mors planè Mariæ Sanctissimæ rara fuit; quia communes affectiones & ferocem vultum deferens, se amabilem & hilarem ostendit, tristitiam enim suâ, dolores, deformitatem, pallorem, & reliqua accidentia, quæ causare solet, dereliquit: Adfuit ergò sacratissima virgini nõ arcu aut pharetrâ, ut in eam imparatam, sagittam emitteret, cû semper lætissimo vultu mortem aspiceret; nec falce eam aggressa est, sicut regulariter in mortales insurgere solet, quia non violenter, sed suauiter & leniter ad illius fores pulsauit, neq; repenti aut ex improvisò tanquam

quam domina adventavit, sed vt ancilla accersita venit. Corpus quidem accepit, non vt corruptioni traderet, sed per modum depositi, vt iterum redderet, quando peteretur: imò ei præceptum fuit, vt diligenter vigilaret, ne forsitan aliquid accideret, quod illius pulchritudinem alterare, aut membrorum integritatem immutare posset. Plura ex antiquis miraculis in hac morte renouata fuerunt. Magnum planè miraculum fuit, quod coruus, ex propria natura voracissimus, cibum Eliæ fideliter detulerit: Sed majus, pfectò miraculum, quod mors, quæ ex sua natura tam amara est, ac tantis doloribus & angustijs plena, quæ tantum horrorem & deformitatem in humano corpore causat, hîc in Maria Sanctissima suum ordinarium cursum mutet, & pulchra, facilis & suavis reddatur. Renouatum est etiam Danielis miraculum, qui inter leones cõstitutus, liber, & sine vlla corporis læsione evasit: Virgo enim sacratissima, licet intra vngues huius rapacissimi leonis, mortis scilicet, extiterit, nullo tamen mortali accidete læsa fuit. Præterea miraculum, quod in Libris Regum refertur cap. 17. in morte Reginæ Angelorum renouatur. Cùm enim Leo Prophetam interemisset, nò tamen comedit, aut illius membra lacerauit, potius comitatus est, & illius corpus custodiuit quoylsque alius

Propheta corpus emortuum accepit. Et leo stabat iuxta cadaver. Scitòptimè Deus voracem coruum ieiunum & abstemium reddere, leonum furorem compescere, mortis vires cohibere, latrones in fideles conuertere. Resurrectio deinde Beatissimæ Virginis peculiaris etiam extitit, sicut & mors. Quia ad normam resurrectionis Christi effecta est, & licet nullus fidei articulus hanc resurrectionem asseueret, ita tamen in Ecclesia recepta est, vt si aliquis eam negaret, non longè ab hæretica prauitate distaret. Et quis hanc veritatem in superioribus latè ostèdim⁹, sufficiat modò ad hui⁹ cõfirmatiõem locus ille Prophetæ Davidis psalmo. 131. *Surge Domine in requiem tuam, tu & arca Sanctificatiõis tuæ*. Quî licet ad literam de arca Domini intelligatur, pro cuius sacrario Rex Dauid elegantissimum templum extruere volebat, quod requiem Domini in præsentî versu appellat: Etiã intelligitur de requieet tranquillitate Ecclesiæ, & de illius sacratissimo templo, cuius figuram arca fæderis gessit. Quare locus iste interpretandus etiam est de noui testamenti arca, Regina nempè Angelorum, cuius altera veteris testamenti arca figura fuit; Et quemadmodum illa antiqua in se retinuit Manna: Ita Maria Sanctissimafilium Dei, Manna suauissimum de cælo præstitum, intra se cõserua-
uit.

uit. Multos legimus à mortuis suscitatos fuisse, non quidem vt perpetuò viuerent, sed vt iterum morerètur: De aliis etià creditur, eos in corpore & animà diuinà visione potiri; De nullo tamen ita certò & tam efficacibus rationibus, atq; de Beatis. Virgine ostendi potest, quòd in corpore & anima ad cœlestia præmia capescenda conscenderit. Neque enim iustum erat, vt corpus, quòd Christi sacrarium extiterat, & ex quo suam sacratissimam carnem assumpserat, in terra maneret, & hoc est, quod illis verbis insinuat Propheta Dauid. *Surge Domine in requiem tuam, tu & arca Sanctificationis tuæ.* Tertium mysterium fuit eius glorificatio, ad quam explicandam nulla humana lingua pertingere potest; ingenium enim nostrum debile & infirmum est, si ad superiora & cœlestia pertractanda cõscendere velit: idèd gloriosus Bernardus de gloria Beatissimæ Virginis verba faciens, sic dicit. *Si oculus non vidit, nec auris audiuit, neq; in cor hominis ascenderunt, quæ preparauit Deus diligentib; se; quid preparauit gignenti se, & super omnes diligenti se, quis explicare valeat?* Vnde Euangelistæ, licet alia mysteria latè explicent, cùm verò de IESU Christi nostri Redemptoris gloria loquuntur, solùm vnum vel alterum verbum proferunt. *Sedet à dextris Dei;* nihil aliud proferre sciunt. Propheta E-

saïas solà Angelorum admiratione, ascensionem Christi ad maiorem illius ponderationem explicat. *Quis est iste qui venit de Edom, rinctis vestib; cap. 63.* Ea enī, quæ in Angelis, quorum ingenia tam acuta & perpolitata sunt, admirationem excitant, absque dubio notanda & admiratione dignissima erūt. Eundem modum in Canticis obseruat sponsus, vt gratiam sponsæ exponat, quā in hac vita floruit, & gloriam, quā in futuro sæculo decorata est, quod triplici admiratione explicat. Prima est. *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi? cap. 3.* Vbi miratur sponsus prima rudimenta, principia ac pueritiam sponsæ, quæ tantam suauis fumi virgula, diversorum odorum suauitate admixta incipiebat; Et quemadmodum fumus ignem demonstrat, ita ibi apertissima ignis charitatis indicia, quæ in Angelorum Regina etiam in infantili ætate eminebant, manifestabantur, vnde diuersitas ac varietas odorum aliarum virtutum oriebantur. *Quæ est ista, quæ ascendit per desertum &c.* Non dicit sponsus de deserto, sed per desertum, vt intelligatur suā charissimam sponsam, tantæ virtutum varietate enituisse eo tempore, quo per huius vitæ desertum incedebat. Secunda admiratio est. *Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol, terribilis vt castrorum*

acies

acces ordinata. Videtur sanè spon-
 sum admirari, qualiter Angelorum
 Regina in ostentatione suæ eximie
 sanctitatis semper progrediendo
 cresceret; quo incremento suam præ-
 stantiam apertis indicijs prænunci-
 at, ideò eam auroram vocat, vt ex
 sole ex illa nascituro, totius vniver-
 si attentionem capter, & sanctitas
 ac virtutes illius excellentes ani-
 maduertantur. Sic in aliquibus san-
 ctis, qui in sanctitate floruerūt, con-
 tigisse nouimus, Deus enim, vt exi-
 mias illorum virtutes prædiceret, e-
 tiam in vtero materno miranda ali-
 qua signa præmisit. De Beatissimo
 Patre nostro Dominico, & Sanctiss.
 Bernardo legitur, quod illorū matres
 in somnis canes, qui ardentes faces
 ore gestabant, conspexerunt. In os
 etiam Sancti Ambrosii & Isidori a-
 pes intrantes & egredientes visa
 sunt, quæ favum mellis ibi fabri-
 cantes, futuram eruditionem prædi-
 cebant: Ita Beatissima Virgo ab in-
 eunte ætate signa apertissima futu-
 ræ excellentiæ præ se ferebat, quia in-
 dies in vitæ sanctimonia & virtutib,
 heroicis crescebat, ideò dicit spō-
 sus, *Qua est ista, que progreditur?* Quia
 Angelorum Regina nunquam vi-
 res & animū, ac spiritū amisit, sēper
 in virtute creuit, & hac de causa à
 principio *virgulam fumi* appellat,
 postea *auroram*, deinde *solem & lu-
 nam*, tandem, *castrorum aciem or-
 dinatam.* Hoc est, in virtute integrā,

perfectam, & omnibus numeris ab-
 solutam, *Terribilis vt castrorum a-
 cies ordinata.* Tandem tertia ad-
 miratio gloriam continet, quā An-
 gelorum Regina hodiernā assump-
 tionis die decorata est, & illius tri-
 umphalem pompam, quā cœlorum
 palatia ingreditur. *Qua est ista, que
 ascendit de deserto, delictis affluens, e-
 nixa sup dilectū suum?* Cant. 8. Meritò
 admirantur Spiritus Angelici, cum
 eam tantā gloriā & lætitiā cœlestia
 regna occupātem, & cū suo charissi-
 mo sponso nuptias celebrantem, in-
 tuentur. Tria in nuptijs pensari so-
 lent, vt splendida & celebres ha-
 beantur: imprimis opiparum con-
 uiuium; secundò vestitus & ornatus
 sponsæ, tertio grauissimorum viro-
 rum ac nobilium comitatus. Si ad
 conuiuium hodiernum, quod in
 nuptijs Regiæ Angelorum cele-
 bratum est, attendamus, fuit planè
 splendidissimum & abundantissi-
 mum; quia omnibus aulicis cœlestis
 curiæ præparatum est. Si enim ex
 singulis iustis, qui saluātur, cœlestes
 illi aulici gloriam accidentalem
 participant, quantam hodiè partici-
 pabunt suam Dominam & Regi-
 nam intuentes, tantā gloriā & ma-
 iestate promerita sibi præmia ca-
 pescentem? Vestitus etiam & orna-
 tus sponsæ optimè illis verbis descri-
 bitur, *delictis affluens.* In alijs nupti-
 js etiam si sponsa pulcherrima sit,
 & splendidissimis vestibus incedat,

K k

nun-

nunquam tamen omnibus placet, quod vni placet, alteri displicet, & semper aliquid invenitur quod alicuius oculos offendat. Sponsa tamen diuina caelestibus *deliciis affluens*, omnibus placuit, caelestes illos aulicos immenso gaudio repleuit, recreauit & delectatione quadam diuina affectit, nihil in illa repertum fuit, quod vel minimam reprehensione dignum foret. Vestes diuinam quadam proportionem constituta fuerunt; si enim gloria, quae vestis nuptialis est, magna fuit, merita etiam magna extiterunt, pretiosissima ergo gloriae vestis non sine proportionem, sed iuxta sponsae merita collata, & splendidissima elaborata fuit. Tertium, quod nuptias illustrare solet, est comitatus, qui in Reginae Angelorum hodiernis nuptiis tantus & tam honorificus extitit, ut Iesus Christus pretiosissimus eius Filius cum vniuersa curia caelesti eam comitatus fuerit, imò ita propè ipsi adfuit, ut manum illius tenens, simul cum ea conscenderit; & tantam familiaritatem ambo processerunt, ut Maria Sanctissima illius pectori & brachiis inniteretur. Hodie ergo Regina Angelorum tanquam Mater Dei in caelesti patria recepta fuit, quam quæso, gloriam hodiernam assumptionis die exornata fuit? id mente quidem cogitari potest, non tamen humanam linguam exprimi aut enarrari, mysteria enim tam sumptuosa, silentio potius quam verbis

explicari possunt. Ita insinuauit Prophetam David ps. 64. *Te decet hymnus Deus in sion*. ubi Secundum aliam translationem dicitur, *Tibi silentium Deus*. Id est, laudes & mysteria diuina melius silentio, quam lingua aperiantur, idem prudentius & tutius est ea silentio praeterire, & operibus manifestare, ut postea in beatitudine intueamur, quam mihi & vobis praestare dignetur Iesus Christus Amen.

Sermo Quartus.

PRO SALVTATIONE Angelica.

Gloriosus Evangelista Lucas tanquam diuinus & elegantissimus pictor, quatuor pulcherrimas imagines nobis in suo Evangelio depingit, & ante oculos proponit, quibus virtutes & laudes Beatissimae Virginis optimè exprimit: imprimis arcem & castellum hac inscriptione notatum delineat. *Intrauit Iesus in quoddam castellum*. Maria Sanctissima castellum est inexpugnabile & munitissimum, ex quo fortissimorum virorum armatura pendet. *Mille clypei*
pen-

pendent ex ea, omnis armatura fortiū.
 Cant. 4. Secundò Marthæ imaginē
 depingit, quæ figura etiam est Ma-
 riæ Sanctissimæ; suā enim diligen-
 tiā & solerti cura erga personā Chri-
 sti eam indicauit, quā Regina An-
 gelorum circa suum charissimū Fi-
 lium adhibuit, quæ Marthæ dili-
 gentiam superauit, *Multa filia cōgre-
 gauerunt diuitias, tu supergressa es
 vniuersas. Proverb. 31.* Tertiā imagi-
 nē quasi in extasim raptā depingit,
 & hæc est Maria Magdalena, quam
 huiusmodi inscriptione notauit, *Ma-
 ria stans secus pedes Domini audiebat
 verbum illius.* Tandem vtramq; foro-
 rem in eadem tabula depingens,
 Mariam pulchriori exornatam facie
 delineauit & expressit, vt sententia
 Christi nostri Saluatoris confirma-
 tum est, *Maria optimam partem ele-
 git &c.* De quibus omnibus in præ-
 senti concione agendum est, si prius
 adsit nobis gratia Spiritus Diuini,
 quam instanter postulemus mediā
 intercessione Beatissimæ Virginis,
 Dicamus Ave Maria

*Intrauit Iesus in quod-
 dam castellum &c. Luc. 10
 cap.*

In hoc Evangelio tres principales
 & nobilissimæ personæ introdu-
 cuntur; prima est Christus noster
 Saluator Beatissimæ Virginis Fi-
 lius; Secunda est Martha nostri

Redemptoris hospita. Tertia est pul-
 cherrima Magdalena. Et licet istæ
 duæ nobilissimæ, deuotæ & sanctæ
 sorores in eadem domo habitarent,
 & in eadem mensa pranderent, di-
 verso tamen humore affectæ erant;
 altera sedēdo delectabatur, alia stan-
 do & deambulādo, altera Christum
 sequebatur, & illi, ac ipsius pauperi-
 bus necessaria ministrabat. Nam
*pauperes semper habebitis vobiscum.
 Matt. 26.* Et si ita est, oportet vt ali-
 quæ personæ designentur, quæ il-
 lorum inopiæ & indigentia subue-
 niāt; Alia ad pedes Christi sedebat,
 quia iuxta nostri Saluatoris sacra-
 tissimos pedes, omnia peccata fue-
 rant illi remissa, diuinam quandā
 dulcedinem ibi degustabat, quā in
 aliis locis inuenire non poterat, &
 verba Dei auscultans, diuina my-
 steria contemplabatur, & ita cum
 sponsa dicebat, *Sub ymbra illius, quem
 desideraueram, sedis; & fructus illius
 dulcis gutturi meo.* Cant. 2. Altera
 infirmos curabat, dolentibus lectū
 sternebat, hospitalia visitabat, in
 culina cibum pro pauperibus præ-
 parabat; sciebat enim continuas in
 Ecclesia fundi preces pro his, qui
 similibus charitatis operibus insu-
 dant, vt insinuat Propheta David,
*Beatus qui intelligit super egenum &
 pauperem: in die mala liberabit eū Do-
 minus, Dominus cōseruet eū, & viuificet
 &c. Psal. 40.* Alia per templa & ora-
 toria Christum quærit cum sponsa
 dicens

dicens. Num quem diligit anima mea vidisti? Cant. 3. Altera censet nullam aliam prestantiorem vitam esse eam, quae in operibus misericordiae implendis occupatur; quia secundum sacrae scripturae praxin, misericordia & sanctitas idem sunt, & ita psalmo 144. Vbi dicitur. Sancti tui benedicant tibi, in alia S. Hierony. translatoe iuxta hebraeum originale sic legitur. Misericordes benedicant tibi. Idem ergo est in sacris litteris misericors & sanctus. Alia perfectionem vitae christianae in frequentatione sacramentorum, praecipue venerabilis & sacrosancti sacramenti Eucharistiae constituit, post cuius dignam receptionem, mens nostra ex diuinorum contemplatione in extasim rapitur, sicut alter Evangelista, qui in mensa Domini super illius pectus recubuit: altera contemplatiuis detrahit, existimans contemplatiuos vitam quasi otiosam degere. Dic ergo illi, vt me adiuuet. Alia verò vitam contemplatiuam selegit, quia actiua in externis occupatur, & consequenter mentem à diuinis aliquo modo auocat. Turbaris ergo plurima; porò vnū est necessarium; Deum videlicet ex toto corde diligere, & summum ac infinitum bonum contemplari. Haec sunt Marthae & Mariae exempla & exercitia, ad quae tota vitae christianae perfectio reuocatur. Intrauit Iesus in quoddam castellum. Castellum hoc erat in

Bethania, & ingressus fuit Iesus, verus Deus & homo, vt apud Martham & Mariam pranderet; Si ergo Deus, quomodo hominibus indiget, vt in eorum domo prandium sumat? Videtur hoc factum ipsi dictis contradicere. Si esuriero, non dicam tibi &c. Ps. 49. Hic summa humanitas & affabilitas nostri Saluatoris splendet, qui, cum Angelorum alimonia sit, nostro cibo & alimento indigere voluit. Propter nos egenus factus est cum eseret diues. 2. Cor. 8. Et quis eum hospitio excepit? Mulier quaedam. Felicitissima plane mulier, quae tanto hospite digna fuit. Quod nomen illius? Illustrissimum sanè; Martha nomine. Martha enim interpretatur Domina: Cum ea simul habitabat alia soror, nomine Maria, quae post conuersionem cum Martha morabatur. Quis utraque gessit post ingressum Christi in earum palatium? Martha ad culinam perperauit, vt cibum prepararet, Maria verò secus Christi pedes sedit, vt audiret verbum illius. Notatu dignissimum est, quod Evangelista Lucas tam ex professo, & quoad omnes ferme circumstantias ingressum Christi in castellum Marthae ita enucleatè enumeret, cum aliàs in aliis domibus, vbi invitatus fuit, multò maiora & mirabiliora opera fecerit, vt constat, quado à pharisaeo inuitatus fuit; in domo enim illius Magdalenam omni vitiorum genere infectam sanauit, & ad

le

se conuertit: in nuptiis etiam in Cana Galilae celebratis primum miraculum patrauit, ratione cuius plurimi in Christum crediderunt, & Apostoli in fide roborati fuere. Praeterea in domo alterius pharisaei hydropticum oblatum curauit; tandem à Mattheo telonario in uitalis, eum lucratus est, & in suum Euangelistam selegit. In Castello tamen Marthae & Mariae nec hydropticus, nec infirmus aliquis curandus inuenitur, neque mirandum aliquod & peregrinum opus effectum est. Quare ergo Sanctus Euangelista Lucas tam extensè & enucleatè praesentem historiam enarrat, cum alia mirabilia stylo breui tetigerit? Ex hoc apertè colligere possumus, in quanta estimatione ac ueneratione habuerit Deus suam sanctissimam matrem: Quia enim istae sanctissimae sorores eam effingere ac representare debebant, uoluit Deus ut ita accuratè & ex professo illarum hospitalitas, officia & occupationes enumerarentur. Licet autè haeretici nostri temporis canino & vulpino dente hodiernum Euangelium arrodant, quasi extra praepositum allatum, decipiuntur tamen maxime: Quia, ut Sanctus Anselmus & Eusebius Emysenus in sermone huius festiuitatis notarunt, Ecclesia Catholica explicans in Martha & Maria uitam actiuam & contemplatiuam culmen & perfectionem, explicat etiam Mariae Sanctissimae Praeclarissima

merita, cum in ea uita actiua & contemplatiua in heroico gradu reperta fuerint, & consequenter excellentissima praemia, quibus hodierna assumptionis die decorata & illustrata fuit. Negari enim non potest, quia sacrae scripturae diuitiae ingentes sint, ita enim in suis sensibus, & sacramentis recoditissimis fecunda est, ut iuxta mentem S. Augustini Epist. 3. Non solum uerba sint oraculum Spiritus Sancti, in quo aeterna uita latet, sed etiam res ipsa per uerba significata, lineae & characteres, ac puncta, quibus in sua originali lingua notatur. Nam in diuinis literis non solum figurae & allusiones, sicut in humanis reperiuntur, sed etiam altissimi mysteria, & maxima doctrinae & eruditionis annotationes. Ad cuius comprobationem praesens Martha & Mariae Euangelium nobis sufficiat, quod licet in litterae cortice & superficie tantum uideatur tangere ingressum Christi in castellum Bethaniae, & qualiter à Martha & Maria receptum fuerit, communiter tamen Sancti Patres Ecclesiae in sensu allegorico duplicem uiuendi modum, in quem sancta & Catholica Ecclesia diuisa est, nempe actiuam & contemplatiuam uitam intelligunt: In sensu uero anagogico Beatissimae uirginis merita & gloriam interpretantur. Aristoteles tractans de usu nominum, uocum ac terminorum ait. *Quia res ad Scholas adducere non possumus, utimur*

terminis pro rebus, vt per voces & terminos, qui res ipsas repræsentant, in notitiam earum deveniamus. Maiori certè claritate & proprietate nostram mentem explicaremus, si res ipsas adducere & ante oculos proponere possemus, quàm si verbis ostendamus. Si Hierosolymam alicui, qui nunquam in ea fuit, depingere vellemus, aut locum Caluarie, vbi nostram salutem operatus est, non tam bene vocibus, quàm re ipsa ex sancto monte Sion, vel per actuale illius intuitionem manifestaremus, tunc verba superfluerent, si ista oculis cerneremus. In hoc homines ab Angelis quoad veram cognitionem superantur; Angeli enim ex rebus, quas penetrant & intuentur, cognitionem deducunt, homines vero eam per voces & scripturas hauriunt, quâ ratione volebat Paulus, vt illum scripturarû librum legeremus. *Inuisibilia Dei per ea que facta sunt, intellecta, conspiciuntur. Rom. 1. cap.* Vnde sapientes Ægyptii agnoscetes, res ipsas melius in se, quàm in nominibus penetrari, suos conceptus per figuras quasdam in pergameno aut pellibus depingebant, quas Hieroglyphica appellabât, vt sic verius & accuratiùs naturas rerum indicarent. Hinc causam intelligetis, charissimi auditores, propter quam nostra mater Ecclesia in hodierno Evangelio nihil de assum-

ptione Beatiss. Virginis verbis exprimat, sed solum duas sorores, tanquam Mariæ sanctiss. symbolum & hieroglyphicû ante oculos pponat, vt per eas in tantæ Reginæ & Principissæ notitiam deveniamus. Quemadmodum enim, vt Deus olim sui Filij præstantiam & excellentiam hominibus manifestaret, potiùs exemplis, quàm verbis vsus fuit, id enim in persona Davidis, Moysis, & Regis Ezechie demonstravit; Ita etiam nostra mater Ecclesia, vt nobis curam & sollicitudinem Mariæ sacratissimæ erga suum Filium explicaret, Martham proponit, vt eius diligentiam in obsequiis nostri Salvatoris perpendamus, cui omnia humanitatis & charitatis officia, quæ Christo exhibebât, præ amoris magnitudine parua videbantur; & vt contemplationem Matris Dei exponeret, qualiter ex sui charissimi Filii nutû & verbis penderet, Mariam Magdalenam ante oculos proponit, quæ in securitate & tranquillitate animi Mariam sanctissimam, tanquam viuum exemplar expressit. In superioribus retuli celebrem illum pictorem Ceucis nomine, vt pulcherrimam Iuponis imaginem depingeret, quinque totius Prouinciæ pulchriores virgines postulasse, vt ex vnaquaque id quod elegantius & melius erat, deduceret, & ita ex ista oculos, ex alia nasum, ex altera oris venustatem de-

sumeret, vnde effectum est, vt perfectissimam lunonis imaginem depingeret: Itaque præstantissimus iste pictor sibi certò persuasit, in vna sola virgine non posse tot perfectiones reperiri, vt ex illa sola tam pulchram imaginem, sicut petebatur, deducere posset. Postea verò quinque illæ virgines ex tota provincia conquisitæ, celebres inter antiquos extiterunt, quia ad earum normam luno inter Deas celeberrima, depicta & efformata fuit: idè pictores, qui alicuius nominis erant, vnam vel alteram earum depingebant, vt latius suum nomen propagarent. Idem præstat hodiè nostra mater Ecclesia, vt Beatissimæ virginis virtutes & excellentias accuratiùs depingat, has enim forores ante mentis nostræ oculos proponit, vt pereas aliquid investigemus ex his, quæ in Maria sanctissima coaceruatim inueniuntur. Non quidem, quia Martha & Maria sufficient ad magnitudinem illius demonstrandam, sed quia ad vitam Marthæ & Mariæ omnia reducuntur, omnes enim status Ecclesiæ ad defatigationem & sollicitudinem Marthæ, & ad quietem ac tranquillitatem Mariæ reuocantur: idè nullus Sanctus in Ecclesia reperitur, qui non in se aut Martham & Mariam depinxerit, quia ex illis pulcherrima Beatissimæ virginis imago deducta & efformata est. Quare

vt nos etiam ex eis vitæ christianæ perfectionem depromamus, quid inter eas & christum actum sit, breuibus aperiemus. *Mulier quædam Martha nomine, excepit illum in domum suam.* Licet illa posteriora verba. *Excepit illum in domum suam,* non videantur peculiarem aliquam significationem continere, maximum tamen mysterium comprehendunt. Sunt enim aliqui, qui pauperes non in propriam, sed in alienam domum recipiunt, & eleemosynam pro illis sollicitant, ne ipsi ex propria substantia subueniant, & quod grauius est, ac inter nobiles comuniter practicatum, pro famulis etiam indignis, quod sine animi dolore dici nequit, ecclesiastica beneficia procurant. Isti, pauperes quidem recipiunt, verù non in propriam, sed in alienam domum: Martha verò, quia in propriam domum pauperes admittebat, & ex propria substantia eis necessaria ministrabat, digna fuit, vt ipsum Deum hospitio exciperet. Et si in Martha talia virtutum pignora inuenta fuerunt, vt nostro Saluatori externum hospitium exhiberet, qualia in Maria Sanctissima inueniuntur, vt Christum intra sua viscera recipiat? Cùm eam alta mente cõsidero, statim illa, quæ Sapientissimus Rex Salomon tantâ curâ & diligentia quæ fuit, in memoriam occurrit. *Mulierem fortem quis inueniet? Proverb. 31. Debiles & infir-*

infirmas passim inuenies, fortes tamen & constantes rarissimæ sunt; hodiè tamen fortem femina[m] Salomoni præsentare possumus, Beatissimam scilicet Mariam; Ex femineo sexu tantùm figuram, pulchritudinem & venustatem acquisiuit, in alijs verò, quæ ad muliebrem leuitatem & inconstantiam spectant, alià longe diuersà cõpositione dotata fuit, mulieris quidè naturã participauit, quia si mulier non esset, filium habere non possèt, talis tamen extitit, vt potius Angelus in carne, quàm mulier appareret. Prima femina cum peccauit, diuersis maledictionibus in penam patrati sceleris affecta fuit, ab omnib. verò his libera extitit Beatiss. Virgo, quo priuilegio nõ gaudèt cætera femine; Quidquid enim à Deo Beatissimæ Mariæ collatum, liberali manu & sine pensione cõcessum fuit, alijs verò etiam si sanctissimæ fuerunt, cum tributo & pensione donatum est. Peperit quidem Sara, sed priùs octuaginta annorum spatio sterilis fuit: maritata fuit Elisabeth, ante partum tamen Baptista, communem illorum temporum infamiam perpessa est. Peperit filium pulcherrima Rachel, sed ex partu obiit; præterea multæ feminae virginitatem seruant, non tamen maternitate honorantur; matres etiam reperiuntur, non tamen virginitatis lilio decoratæ: At Sanctiss. Mariæ hæc omnia sine ulla

pensione tanquam personæ regis conceduntur. Cum Regesalicui ex regia stirpe descendenti Episcopatum conferunt, sine pensione largiuntur, alijs verò cum pensione dignitatem concedunt: Cæteri ergo ex Adæ semine descendentes, donis nature cum pensione culpæ intra veterum dotantur, & si donis gratiæ, hæc tamen pensione, vt possint ea amittere, sed Mariæ sanctissimæ relata omnia sine pensione donantur. Tandem alijs sanctis in præmium suorum operum confertur gloria, nõ tamen integrè, sed solum animæ, corpus verò corruptioni & vermibus deputatur: At Beatissima Virgo tanquam persona regia sine tributo & pensione gloriam animæ, & simul gloriam corporis adipiscitur; licet enim mulier esset, Christum tamen suis visceribus hospitio excepit, & proprio sanguine nutriuit & sustentauit, idè peculiaribus priuilegijs exornanda erat, & præcipuè vt in corpore & anima ad cælestia regna euolaret. Ad cuius accuratam comprobationem perpendenda sunt illa mysteriosa verba Evangelistæ Ioannis cap. 1. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Et addit Apostolus Paulus. *Si autem filij, & hæredes; Rom. 8.* Cum ergo Beatissima Virgo non solum in anima, sed etiam in corpore Christum receperit, iustum est, vt corpore

pote simul & anima aeternâ hereditate perfruat; quod optima ratione confirmari potest. Deus enim semper in suis sanctis dignitates & gratias illis liberaliter collatas conferuat, auget & tuetur, neq; sine culpa ipsorū aufert, quem agendi morem ppetud obseruauit, & ita gratiâ baptismalem, quâ Christiani in baptismo filii Dei adoptiui fiunt, semper quantum est ex parte sua fouet & conseruat, nisi pe eos steterit. Deus ergo Christo nostro Saluatori, & eius Sanctissimæ matri titulum magnæ gloriæ & dignitatis contulit, Christo titulum Filii Sanctissimæ Virginis, Mariæ verò sacratissimæ gloriosum Matris Dei titulum, & consequenter totius vniuersi & cœlorū Reginæ nomē cōcessit. Certò etiam agnoscimus, & ex fide constat, nunquam Christum aut Beatissimam Virginem peccatum aliquod commisisse, ratione cuius suis titulis & dignitatib⁹ priuari possent; ergo Christus simul cum Maria Sacratissima in corpore & anima aeternis gaudiis perfruuntur. Si enim sola anima Beatissimæ Virginis ad cœlos conscendisset, sine culpa Virgo Sanctissima supremâ Matris Dei dignitatem & titulū amitteret, quia anima nō potest esse, neque dici Mater Dei; & si hanc excellentem dignitatem perdidisset, nequē Christus posset dici Filius illius, cum filiatio propter mutuum cor-

relationem à maternitate dependeat, & cōtra? Nē igitur Filius aeterni Patris titulo Filii Mariæ Sanctissimæ priuetur, & orphanus sine matre maneat, & ipsa sine culpa tantam dignitatem amittat, necessariū est, vt in corpore simul & anima ad celestia regna, super omnes choros Angelorum eleuetur; Iustum enim est & rationi consonum, vt quæ Marthæ officio in præsentī sæculo diligentissimè fungens, Christum in anima & corpore receperat, in futuro in eodem corpore & anima Deo perfruat. *Et huic erat soror nomine Maria.* Mulier ista Martha nūcupata, aliam sororē secū habebat, Mariā nomine, & hanc domum, vbi istæ sorores simul habitabant, Christus Redemptor noster ingressus est, quia pacis & fraternæ charitatis amicus est; idē Apostolus Paulus vocat Christum *Deum pacis & dilectionis amatorem*, 2. Cor. 13. Imò peculiari titulo sic in sacris literis inscribitur, *Princeps pacis*, Esa. 9. In cui⁹ significationem, cum discipulos ad se vocauit, vt sequerentur, primò Petrum & Andream, qui fratres erant, ad se vocauit, postea verò Ioannem & Didacum, qui etiam fratres erant; deinde cū eos ad prædicandum Evangelium misit, binos & binos ante faciem suam dimisit: Et si Christus in suo Evangelio promittit, quodd velit nos inuisere, & aliquamdiu nobiscum comorari, hæc condi-

L I

tione

tionem fidem præstat, si simul inter nos corpore & animo cõsequeamur. *Vbi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Matth. 18. cap.* O fraternæ charitatis amor quàm efficax es! Deum enim ad nos ducis, & nostri cordis & animæ ianuas aperis, vt nobiscum libenter commoretur, nõ forsitã ad aliud hospitium diuertat. Iste duæ sorores tenerrimo amore se ipsas diligebant, ided Deus inter illas tam fraternè conuientes commoratus est. *Ecce quàm bonum, & quàm iucundũ habitare fratres in vnum. Psal. 132.* Martha Christo ministrabat, & Maria contemplabatur; Martha lites amore diuino inflammata, contra suam sororem excitauit, sed Christus Saluator noster talẽ sententiam tulit, vt sanctæ sorores æterno amoris vinculo & indissolubili nodo colligatæ fuerint. Ex prædictis sororibus deducere ac depingere poterimus, qualiter inter se convixerint duæ alię Mariæ Sanctissimæ sorores, anima videlicet & corpus, vtrum se fraternè dilexerint. Et planè existimandum est summo amore vnitas fuisse: Nam præter animam & corpus Christi Domini, nullæ alię cõpartes tanto fædere connexæ fuerunt, in alijs hominibus perpetuæ lites inter animam & corpus singulis momentis excitantur, ided dixit Paulus, *Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea bonum.*

Rom. 7. Sæpius enim animus nocte orationibus incumbere desiderat, corpus verò repugnat, nam vellet somno & quieti membra componere; anima ieiunium appetit, sed corpus cibum exposcit, semper sibi contradicunt, nulla est inter nostrã animam & corpus pax aut confraternitas: At in Maria Sacratissima illius anima & corpus sincero & fraterno amore cõvixerunt. In templo, quod à sapientissimo Salomone Rege pacifico ædificatum est, nullus litrepitus, nec ictus mallei vel alterius instrumenti auditus fuit; maiori quidem pace & tranquillitate hoc secundum veri Salomonis templum extructũ est, cum in illo nulla vnquã concertatio, clamor aut discordia, inter animã & corp^o cognita fuerit. Quid anima Marię sacratissimæ appetit? appetitne humilitatem? Eandẽ etiam corp^o amplectitur. *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbũ tuum. Luc. 1.* Quid animus desiderat? desideratne virginitatem? eandem etiam corpus sequitur; in omnib, quæ animę placebant, corpus libenter obtemperabat. O pacem & confraternitatẽ inauditã! omnia in Maria sanctissima tantã pace & vnione connexa sunt, vt illa etiam, quæ inter se dissidebant & repugnabant, in ea amicabiliter cõuenerint. Maternitas & integritas, mors sine pæna, sepultura sine corruptiõe nunquã inter se conuixerunt, in Be-

tissima,

tilissima tamen Virgine magna pace & concordia colligata sunt. *Martha autem satagebat.* Optimū sanè *Marthæ* exercitium, quia semper pauperibus, & in ipsis Christo ministrabat, quod, vt diligentius præstaret, *Satagebat, id est, omni curâ & sollicitudine pauperibus, & Christo inserviebat.* Sciebat enim celerem & diligentem ministrum Deo placere, tardum verò & desidem magnoperè displicere. *Maledictus qui opus Dei facit fraudulenter. Ier. 48.* Sunt aliqui, qui sic opera virtutū exercent, ut ex eorum operibus vix eos à paganis discernere possimus. *Vtinam frigidus esses, aut calidus. Apoc. 3.* Sed redeamus iam ad imaginem, quā in præsentī concione depingimus. Quis Beatissimā Virgine in his, quæ diuinum honorem & seruitium spectabant, diligentior? totam illius vitā evoluite, charissimi filii, & nihil aliud in ea inuenietis, quàm crebra & continua obsequia Christo nostro Saluatori exhibita: in infātia eū proprio lacte nutriuit, in adoleſcentia, proprio manuum labore sustentauit, & semper quocunq; pergeret, comitata est, & omnibus officiis famulabatur. Si ergo Maria sacratissima corpore simul & animā Deo fideliter inserviuit, æquum est, vt in vtraque compare gloriam obtineat. Sancti in hac vita etiam si eximiiis virtutibus præfulgeant, nunquam tamen ex integro Deo inser-

viunt, cum sapius venialiter saltem deficiant: At Beatissima Virgo non diuisim, sed integrè & ex omni parte, absque vlla alicuius culpæ labecula suo conditori fidelissimo famulatu obsequuta est, ided hodiernā assumptionis die completè & integrè in corpore & anima æterna præmia, & immensam gloriā adipiscitur, ad quam nos perducatur Iesus Christus Dominus noster. Amen

BREVES DIS-
cursus circa Euan-
gelium.

Ntrauit Iesus in quoddam castellum. *Luc. 10. cap.* Per *Martham & Mariam*, quæ simul in hoc castello habitabant, omnes Doctores vitam actiuam & contemplatiuam interpretantur, quæ simul coniunctæ esse debent, vt in scala, quam vidit *Iacob*, demonstratum est; quia per illam ascendebant Angeli & descendebant: non omnes ascendebant, neque omnes descendebant, alii cælum, alii verò terram attingebant, oportet enim animo contem-

plari, & corpore laborare, vt mysteriosè insinuat sponsa, *Ego dormio, & cor meum vigilat. Cant. 5.* Filii Israel, vt dicitur *Esdra 2. cap. 4.* dextrâ ædificabant, & sinistrâ arma tenebant, vtraque manu utebantur. Christus etiam Saluator noster aliquando montes ascédebat, vt oraret, aliquâdo verò descendebat, vt infirmos curaret. *In quoddam castellum.* Castellum hoc ad Martham & Mariam spectabat, in Evangelio tamen solû fit mentio Marthæ quoad castelli dominium. *Et mulier quædã Martha nomine, excepit illum in domum suam.* In quo mysterium hoc aperitur, impossibile enim est in domum Mariæ intrare, quin prius in domum Marthæ ingrediamur, vt *Gen. 10.* in figura Liæ & Rachel insinuat. Vt enim diuinitatis pulchritudine, quæ in Rachel representatur, perfruamur, necessarium est, vt prius Liâ amplectamur, in qua Christi humanitas laboribus & passione defædatâ exprimitur. *Excepit illū in domum suam.* Martha pro Christo cibū præparat, & Christus pro Maria: Vbi Sanctus Augustinus monet, quòd si velimus, vt Christus pro nostra anima, quæ Maria est, cibos condiat, oportet vt primò corpus, in Martha representatum, pro Deo cibos præparet. Romani duo templa magnificentissimè extruxerunt, vnum Honori, & alterum Virtuti

dicarūt, hac tamen conditione edificarūt, vt nullus templum Honoris intraret, nisi prius Virtutis templum ingrederetur, qui ergò contemplari vult, prius actionis templum perlustrare debet. *Excepit illum in domum suam.* Non indigebat Christus hospitio Marthæ, posset enim Angelorum ministerio cibum habere, vult tamen vt Martha ei cibum pareret, potiùs propter Marthæ bonum, quàm vt propriæ necessitati subueniat. Maius sanè bonum Deus vobis confert, cùm pauperem ad vestram domum reinitit, quàm vos pauperi, etiam si pingue eleemosynam conferatis; quia Deus sine vobis pauperem sustentare posset, ad vestras tamen fores remittit, vt vobis pro tenui eleemosyna immensa bona largiatur. Deus Eliam ad domum viduæ remisit, propter bonum planè illius, cùm eam sustentauerit, idè Abraham tam hilari ac læto vultu hospites recipiebat, & Zachæus etiam Christū Redemptorem nostrum. Quam sollicita fuit Martha in obsequiis nostri Salvatoris, cùm nec propriis ancillis fidat, sed suis manibus cibum condiat: Eadè sollicitudine Abraham ad gregem properauit, vt festim pro Angelis conuiuū præpararet. *Et huic erat soror nomine Maria, qua sedens secus pedes Domini &c.* Qui diuinis contemplationibus

bus vacant, mundum spernunt, & ad pedes Domini sedent, quod in rebus diuinis maximam firmitatem & stabilitatem indicat. Quando Iacob per totam noctem cum Angelo colluctauit, post obtentam victoriam, & diuinorum contemplationem; *Vidi Deum facie ad faciem. Gen. 32. Cap.* altero claudicauit pede. Quod mysterium explicans Sanctus Gregorius Homilia. 14. super Ezechielem, sic dicit, reddens rationem, quare Iacob non in ipsa lucta & brachiorum concertatione, sed postea altero claudicasset pede. *Quia scilicet omnipotens Deus, cum iam per intellectum & desiderium agnosceretur, omnem in nobis voluptatem carnis arefacit, & qui prius duobus pedibus innitentes, & Deum videbantur querere, & saculum tenere, post agnitionem suauitatis Dei, vnus in nobis pes sanctus remanet, & alter claudicat, omnis enim qui vno pede claudicat, soli illi pedi innititur, quem sanum habet &c.* Idem Maria ad pedes Domini sedens, & ibi diuinis contemplationibus inharens, omnem externam & domesticam sollicitudinem suæ sorori reliquit. *Sedens secus pedes Domini.* Miranda sanè Mariæ Magdalenæ humilitas, quæ etiam in propria domo ad pedes Christi nostri Redemptoris sedet, in domo etiam Pharisæi se ad illius pedes prostrauit. Si in domo

propria ita humilis extitit, quam quæso in domo Dei humilitatem seruauit? Ipsa ad pedes Christi sedit, Christus verò in humilitatis præmium caput obtulit, vt pretioso vnguento vngeret, vt refertur Mathæi. 16. Cap. Idem cum Ioanne cõtigit, cum præ humilitate diceret. *Non sum dignus, vt soluam eius corrigiã calceamenti, cap. 1.* Ipse Christi pedes elegit, sed Christus Saluator noster ei caput baptizandum præbuit. Publicanus à longè stabat, nec oculos ad cælum eleuare audebat, Deus tamen eum super altare constituit: sic etiam Christus præ humilitate se Filium hominis appellabat, Pater tamen Diuinus eum Filium suum nuncupauit ac proclamauit. *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui. Matth. 3.* Talia sunt humilitatis præmia. *Sedens secus pedes Domini.* Magnam reuerentiam exhibuit Deo Maria Magdalena, etiam in propria domo, multò igitur maior exhibenda erit in templo, quod in propriam Dei domum & habitationem extruitur. *Solue calceamentum de pedibus tuis. Leuit. 3.* Hoc præcepit Dominus Moyh, quando secum loqui vellet, nè calceatus secum conuersari auderet: omni enim, etiam leui cogitatione denudati, cum Deo colloqui tenemur, & si à cogitationibus abstinendum est, quantò ma-

gis à verbis? Sunt aliqui, qui in templo sua negotia pertractant, aliorum vitam & mores evoluunt, isti tanquam violatores templi ex ipso relegandi & rejiciendi sunt. Veteres, ut suo regi loquerentur, in signum venerationis ac reuerentiae calceos detrahebant, nè forsitan cum pulveribus, qui eis adherere solent, coram rege comparerent, & consequenter cum aliqua indecentia, quæ eius oculos offendere posset, quem morem etiam Iudæi & Sarraceni obseruauerunt. Si tantâ reuerentiâ terreno regi, & ab infidelibus exhibetur, quantò maior Regi Regum & Domino Dominantium exhiberi debet? Cùm Deusex rubo loqueretur Moysi, nec calceos quidem ipsi permittit, quomodo ergò in sua propria habitatione & domo invidos, ambitiosos, immundos & insolentes feret? Sedens secus pedes Domini. Ut Christo & eius doctrinâ fruatur, sui ipsius obliuiscitur. Sed non mirandum est, cùm etiam Samaritana, ut conuersatione Christi frueretur, hydriam cū aqua, vitam & propriam delectationem omiserit; magna præstat, qui spiritualibus exercitiis dediti sunt; aliquando enim in diuinis occupati, se ipsos negligunt, neque sui recordantur; Sed multò maiora hodiè efficit Maria, quia coram Deo, ipsius Dei obliuiscitur, cùm cibum illi esurienti non procuret, ut verba sa-

lutis excipiat, & idem egit Samaritana, quæ Christo sitienti aquam non porrexit, ut verborum dulcedine & suauitate potiretur. Hoc maximè Mariæ officium & illius contemplationem extollit. Sedens secus pedes Domini. His verbis insinuat modus, quo Apostoli in discipulos Christi instituebantur, sedens secus pedes Domini, idem enim est ad pedes Domini sedere, atque in Christi discipulum institui, sic dicitur in sacris litteris de Paulo, cùm ad Apostolatam vocatus fuit, quòd sedit ad pedes Gamalielis. Actorū 22. Et idem dicitur in Evangelio de Maria Magdalena, quæ fuit Apostolorum Apostola. Sedens secus pedes Domini. Itaque iuxta phrasin sacræ scripturæ, idem est ad pedes Domini sedere, atque Christi discipulum fieri. Vnde deducitur humilitas, quæ verbum Dei auscultandum est; sedens secus pedes Domini, in humili loco sedendū est, quod ad litteram insinuauit Iacob⁹ Apostolus. In mansuetudine suscipite verbum Dei. Cap. 1. id est, in humilitate; mansuetudo enim in sacris litteris pro humilitate vsurpatur. Ad cuius ponderationem notandus est locus ille Isaiæ 28. Cap. Quem docebit scientiam? & quem intelligere faciet auditum? ab lactatos a lacte, avulsos ab vberibus. Quia manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. In loque-

loquela enim labii, & lingua altera lo-
quetur ad populum istum. &c. Vbi E-
vangelicus Propheta insinuat, ne-
cessarium nobis esse ad caelestem
doctrinam cum fructu capiendam,
vt infantes simus, non quidem
aetate, sed mansuetudine & humili-
tate, ita vt more infantium verba
à magistro & concionatore excepta,
sæpius repetamus ac ruminemur:
Si de morte aut iudicio extremo præ-
dicant, ista attentis auribus auscul-
tanda, & altâ cogitatione crebrò
meditanda ac repetenda sunt. Man-
da remanda, expecta reexpecta. Sacer-
dotes illi^o temporis in superbiâ e-
lati, hæc spernebant, quæ à Pro-
pheta dicebantur, existimantes se
tanquam legis doctores ab aliis in-
strui non debere, ideo dixit de illis
Sanctus Propheta. Cadent & con-
terentur. *Esaiæ. 8.* sicut postea experi-
entiâ comprobatum fuit, Magnâ san-
nè humilitate & reuerentiâ Beatiss.
Virgo verbum Dei audiebat, vt cõ-
stat in salutatione, quâ eam Ar-
changelus Gabriel salutavit, statim
enim atque salutationem Angeli
percepit, se ancillâ Domini confes-
sa est. *Ecce ancilla Domini. & Luc. 1.*
ided æternum Verbum concipere
meruit. Notanda sunt illa verba Di-
vi Pauli 1. Corinth. 1. *Non in sapien-
tia verbi; vt non evacuetur crux Chri-
sti. Placuit Deo per stultitiam prædica-
tionis saluos facere credentes. Vult
Deus auditores ita humiles, vt eti-*

amfiuxta prudentiam carnis eis
stulta prædicetur, nempe crux Chri-
sti, passio, opprobria & continui
labores, existimant in his imensum
diuinæ sapientiæ thesaurum conti-
neri. *Quod stultum est Dei, sapientius
est hominibus.* Quod si ita fiat, fru-
ctum prædicationis & efficaciam
diuini verbi experiemur. *Audiebat
verbum illius,* etiam Martha recla-
mante, nihil sensit nec dixit Mag-
dalena, quia ad Christi pedes se-
dens, audiebat verbum illius; vbi ef-
ficacia verbi diuini ad mundana
contemnenda elucet & splendet.
*Vultis, charissimi filij, nihil ex his,
quæ mundus aut mundani proferunt,
perferre? Ad pedes ergò nostri sal-
uatoris prostrati, illius verba attentè
perpendatis, ibi modestiam & silen-
tium, & huius sæculi contemptum
addiscetis, vt in Maria sore
Marthæ apertè constat, quæ ad vocem
increpantium dormiebat, nec Pha-
risæos, nec Apostolos, aut propriam
sororem audiuit, nec se ipsam, aut
alium, verbis diuinis intenta, cura-
uit. Cùm tertio gallus cantauit,
Petrus à peccati somno excitatus
fuit, & Christi sui Redemptoris re-
cordatus, lachrymis ac dolore patra-
tum scelus deleuit. Sapius prædica-
tores, per gallum representati, suis
vocibus peccatores ad seriam peni-
tentiam excitant, ex corde lachry-
mas exprimunt, & culpas & errata
in memoriâ revocant, *Eccle. 22.**

Mane

Manè semina sementium, & vespere non cesset manus tua. Magna sanè efficacia verbi diuini à materiali semine longè diuersa, manè enim feminatur, & vesperi fructum facit. 2. Regum 1. Sagitta Ionathæ nunquam abiit retrorsum, & gladius Saul nõ est reversus inanis. Brachium Ionathæ ita validum & in emittendo sagittam exercitatum erat, vt nunquam à desiderato scopo errauerit, & gladius Saul aded in percutiendo strenuus accertus, vt nunquam inuanum euaginat^{us} fuerit, sed maior est diuini verbi præstantia & vis, quæ nullo unquam tempore deficere potest. Quomodo descendit imber, & nix de celo & illuc ultra non reuertitur, sed inebriat terram & germinare eam facit, sic erit verbum meum, &c. Esaiæ 55. Vbi diuini verbi vis & efficacia manifestè aperitur. Audiebat verbum illius. Audiens magdalena sermonem Christi, nec alia audit, nec aliis respondet, omnia patienter suffert. Nostræ igitur orationes, frequentes communiones, aut sermones, nisi humiles & patientes sint, verum non cõtinèt, hæc est nostrorum operum probatio, patientia scilicet & humilitas. Nam si in superbiam erigamur, aut passionibus nostris deuicti succumbamus, apertum indicium est, exercitia nostra non vera, sed conficta esse. Vxor iunioris Thobiz, quia veris virtutibus eminebat, etiam si à

sua ancilla vexata & despecta fuerit, non ideo ignominiz sibi illatz vindictam accepit, sed ad superiora conscendens se orationibus continuis dedit, patientia enim valorem & præstantiam orationis & aliorum operum demonstrat. Audiebat verbum illius. Hic elucet & splendet ingenium Christi & illius artificium in alliciendis ad se peccatoribus; cum enim eos ad se conuerterit, eisdem deliciis recreat & delectat, quibus antea in sæculo detinebantur, bona tamen mundana, quibus inherabant, in diuina commutat, quâ ratione eos à terrenis auocat, vt ad superna aspirent. Et ita auaros, qui terrena bona appetunt, ad celestes thesauros possidendos inuitat, & samaritanæ, vt aquæ propriæ sensualitatis obliuiscatur, cœlestem aquam promittit. Filios etiam Israël ex Egypti deliciis, quibus sepulti erant, eduxit, eis fertilissimam terram promittens; & hodiè Magdalenam conuersationi mundanæ, ac deliciis sæculi deditam, diuinis colloquiis & mirabili suauitate recreat & delectat. Dic ergo illi, vt me adiuuet. Maximè execranda, imò & fugienda est murmuratio, præcipue de illis, qui iusti sunt, qui enim de iusto murmurat, suo etiam auctori detrahit, vt constat ex Exodo, cum de Moyse & Aaron orta fuit murmuratio. tunc dixit Moyse. Nos enim quid sumus, nec contra

nos est murmur vestrum, sed contra Do-
minū. 16. cap. Et planè qui murmu-
ratores sunt, sicut Ægyptii peribunt,
qui filios Israël cælesti lucè comi-
tatos, insequi volentes, spumantis
maris vndis sepulti fuerunt, idè in
murmuratores hâc grauissimâ sen-
tentiam Christus protulit. Hoc pecca-
tū nō dimitteretur neq; in hoc sæculo neq;
in futuro. Matth. 12. Sūt aliqui, qui iu-
sticiam & virtutē promovere tenen-
tur, sapiūs tamen incrementa & pro-
gressum virtutis retardant, sicut illi
qui increpabant cæcum, ne clama-
ret, cū aliàs ex officio miraculum
evulgare tenerentur: Sic Martha &
discipuli impediunt, nè Maria vn-
guentum super pedes Christi effun-
dat, sicut illi, qui custodiebant mu-
tos civitatis in sponfam incidentes,
quæ diligenter suum sponsum qua-
rebat, non solū eā vestibus spoli-
ârunt, sed etiã vulnerib. affecerunt.
Nullo vnquam tempore murmurato-
res aut persecutores iustis de-
fuerunt, nec deerit Phariseus, qui de
Christo & Magdalene conuersione
sinistrè sentiat. Paulus in mari variis
tempestatibus agitatus fuit, & in
terra à vipera percussus; & sanctus
Ioseph à propriis fratrib. prodit⁹ fu-
it. Periculis in solitudine, periculis in
terra, periculis in falsis fratrib. 2.
Corinth. 11. Cap. Iacob & Esau etiã
in vtero adinvicem concertârunt,
is, qui secundum carnem natus erat,
persequabatur eum, qui secundum

Spiritum, vt animaduertit Apostolus
Paulus. Præcursor Baptista summâ
vitæ austeritate munus suæ predica-
tionis & legatiōis exercuit, Matth.
1. Neque manducans, neque bibens,
& de illo dixerunt, dæmonium ha-
bes: Christus verò cum hominibus
comedit & bibit, & de illo etiam di-
xerunt pharisæi quòd dæmoniu ha-
beat, iustus semper à susurrionibus,
siue comedat, siue abstineat, canino
dente vexatur. Beati estis cum maledi-
xerint vobis. Matth. 5. Idèd Christus
Redemptor noster in hoc beatitu-
dinem cōstituit, sciebat enim quãta
& quàm graua incommoda iusti à
maledicentibus passuri erāt. Sapi au-
res tuas spinis, & linguam nequam no-
li audire. Eccles. 28. & proverb. 13. Qui
detrabit alicui rei, ipse se in futurum
obligat. Ac si apertius diceret Salo-
mon: Qui aliquid reprehendit, obli-
gatus & astrictus manet, nè ea quæ
reprehendit, opere exequatur; quare
qui de bonis operibus murmurat,
constrictus manet, vt mala opere-
tur. Magna sanè Dei misericordia
est à susurrionibus vexari, cū con-
trarium maledictio sit. Luc. 6. Vt cū
benedixerint vobis homines, Quia ita
peruersi & deprauati sunt homines,
vt si aliquem laudent, potius laudi-
bus deturpent, quàm decorent: si e-
nim mali de nobis bona proferant,
signum est quòd mali sumus, & si
mala proferunt, nostram iusticiam
manifestè prædicant. Quia verò de

M m

mundo

mundo nō estis, propterea odit vos mundus. *Ioā. 15.* Optimè ergò tacēdo se ipsam defendit Maria Mag. suam causam Deo comittens. *Mihi vindictam, & ego retribuā. Heb. 10.* Deus enim iustorū causā efficaciter agit, vt indicāt illa Dauidis verba. *Fortitudinē meam ad te custodiam. Psalmo. 58.* Cū ipse Saul iniuriā sancti Prophetæ etiam in seipso vindicauerit, & Christus, cū pharisæi illi iniurias inferebāt, Deo vindictam referuabat. *Est qui quarat & iudicet. Ioann. 8.* Quia Deus omnium acerrimus vindex est, vt in ægyptiis demonstravit, qui clamantibus ad Deum Filiis Israel, Pharaonis currus & equos proiecit in mare; murmuratio etiam Mariæ sororis Moysis, etiam ipso tacente leprā vindicata est. *Dic ergò illi vt me adiuuet.* Proprium est eorum, qui de mundanis tractant, de ecclesiasticis tanquam de otiosis personis conqueri ac murmurare; existimant enim eos vitam tranquillam & pacatam sine vlla cura & sollicitudine degere: Et ita est, si de cura & sollicitudine seculari sermo sit; sed hæc animi & spiritus tranquillitas reprehensione digna non est, vt potè à Christo recepta, & cōfirmata in Maria. *Optimam partem elegit. Luca. 10.* Sed si vobis status iste quietior & pacatior videtur, quare illum non eligitis? Quis impedit nē ad Christi pedes sedeatis? *Dic ergò illi vt me adiuuet.* Iste duæ sorores, licet sanctæ essent, & ambę Christum hila-

riter receperunt, in seruitio tamen Dei diuersa sentiebant. Nullus est status aut respublica in vniuerso constituta, vbi non sint lites aut contradictiones, vt vnus primatum teneat. Esau contra Iacob, Moyses & Ieremias prædicationis officium recusarunt, Iacob & Angelus totā nocte decertarunt. Inter Matrem & Filium, etiam si sanctitate præmineant, diuersa iudicia, & sententiæ intercedere solent; Beatissima Virgo & Christus aliquando diuersa senserunt: Nam Maria sanctissima, Ioannis 2. vinum adduci voluit, antequam defectus aliquis in conuiuio notaretur, Christus verò voluit, vt deficeret propter miraculum, quo diuina potentia manifestaretur: Et si inter Christum & eimatrē diuersa sententiæ extiterē, mirandum non est, si Petrus, Paulus & Barnabas diuersa aliquando senserint. Licet ergò dissensiones & diuersitas iudiciorum in Ecclesia oriantur, quarendi tamen sunt, qui lites dirimant, & pacem componant, vt inter Martham & Mariam contigit, quæ sententiæ & iudicio Christi steterunt: Et ita in Ecclesia Petrus à Deo tanquam illius caput destinatus est, vt in dubiis sententiam ferat, aliàs vnusquisq; proprio cerebro adhereret, & consequenter Deus non sufficienter suæ Ecclesie prouidisset. In eadem etiam Christi persona diuersa iudicia in ordine ad passionem & mortem extiterunt, vt

constat Matth. 26. Pater, si possibile est, transeat a me calix iste. Et postea. Fiat voluntas tua. vbi appetitus sensitivus aliud à diuina voluntate censebat: In Angelis etiam beatis, vt patet Danielis. 10. fuit diuersitas sententiarum. Quid ergo mirum si inter duas sorores, etiam si sanctæ sint, lites & concertationes oriantur? Illa tamen domus maximè dolèda est, vbi lites & diuersæ sententiæ versantur, nec Deus in medio adest, vt illas componat. In arca Noë tot animalia conseruari non possent, si vnum quodque suas proprietates & affectiones exercere & tueri vellet: Sic similiter, si religiosi & sæculares sua capita & iudicia sectarètur, nec diuino Marte ducerentur, non in Dei, sed confusionis arca & dæmonis habitarent. *Martha Martha sollicita es.* Nō dicit ei Christus, vt Marthæ officium relinquat, & Mariæ munus gerat, solùm nimiam in temporalibus sollicitudinem & curam reprehendit, vt Paulus etiã sapiùs insinuauit. Licet enim vellet, vt omnes diuinis contemplationibus intenti essent, sed nō omnes pro tanto munere apti sunt, nec æqualem vocationem habent; Alii pro religiosa vita, alii pro sæculari accommodati sunt. Inter Angelos non omnes ad eandem Hierarchiam spectant, nec iisdem muneribus dotati sunt: Et in illa Ezechielis mysteriosa visione, quæ erat Evangelistarum Hiero-

glyphicum, non omnia animalia, quæ cultum versus fundamentum trahebant, eadem facie decorata erant, leonis enim & bovis, hominis & aquilæ effigiem referebant. *Martha Martha sollicita es.* Si Marthā in reb⁹ terrenis sanctè occupatā ita reprehendit Christus, quid de Maria diceret, si de negotijs sæcularibus sollicitam videret? Quid de illis religiosis sentiet, si forsitan aliqui reperiuntur, qui Mariæ munus profitentes, solis labiis Deo appropinquant, corde tamen ab eo longissimè distant, corpore inclusi sunt, animo tamen vbique diuagantur? Maximo animi dolore & compassione Sanctus Patriarcha Iacob tunicam sui filii Ioseph sanguine conspersam attentè cōspexit, sic dicens. *Fera pessima devorauit filiū meū Ioseph Gen. 37.* Maiori sanè animi dolore religiosi prophanam vitā ducētes deplorandi sunt. *Fera pessima deuorauit filium meum Ioseph;* Ex religioso enim statu, non aliud quàm habitum sanguine prophanatum ac cruentatum referunt. *Vox quidem vox Iacob est, Sed manus, manus sunt Esau. Gen. 27.* Habitus quidē sanctus est, manus tamen ambitionem & vanitatem sæculi prædicant. *Optimam partem elegit sibi Maria.* Officium Mariæ spirituale est, & propriè ad religiosos spectat, qui ex diluuii inundantibus aquis, ad tutam religionis arcam confugiunt,

columbam imitantes, quæ siccam terram non inueniens, vbi tutò pedem figeret, iterum ad arcã reuersa est, vt in tutiori loco seruaretur. Religio nauis quædam est, quam qui conscendunt, prandentes & bibentes ad desideratum portum perueniunt, si se à nauclero, prælato scilicet suo duci sinant, & nõ propriã voluntate serantur. Mariam, siue religiosam vitam rectè indicat illud factum filij Liæ, cum mandragoras, seu lilia inuenit, quorum odorem cum percepisset pulcherrima Rachel, conuersationem & delectationem, quam cum viro habere posset, omisit, vt liliorum odore frueretur. Quid ergò mirandum est, si monasteria religionis viris, & Sanctis virginibus repleantur, quæ Rachel imitantes, delicias carnis pro liliorum odore commutent? hoc carnales & sensuales homines stultitiam reputabunt, illi tamen, qui cœlestia meditantur, summam sapientiam iudicabunt. Considerate sanctum iuuenem Ioseph, qui pro custodia virginitatis carceres & vincula libenter pertulit, vt solis sui sponsi amplexibus potire-

tur. Vita religiosa ad viuum expressa est in Patriarcha Iacob, qui solus sine pecuniis, baculo tantum innitens, à fratre persecutus, ac omnibus amicis & fratribus destitutus, ex domo parentis egressus est, tandem longo itinere defatigatus, & lapide pro puluinare vtens, vt parumper quiesceret, scalam conspexit, per quam Angeli ascendebant & descendebant, vbi diuinitus recreatus & consolatus fuit. Felicissimus sane egressus de domo parentis, cum pro his, quæ domi reliquerat, ipsum Deum summitati scalarum inintem, & pro fratribus, Angelos adeptus fuerit. Religiosa paupertas ditissimus thesaurus est, & solitudo splendidissimus comitatus, cum religiosus pro his, quæ in sæculo reliquit, infinitas cœlestis patriæ diuitias obtineat, ipsum nempe Deum, pro fratribus, ascendentes Angelos & descendentes, qui ipsi omnia necessaria abundantissime ministrant. &c.

IN